



# L'AMIC

REVISTA DE SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ

**L'AMIC**

3a època - Juny 2001

20







## Telefons i fax d'interès

**Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí:**  
972 42 22 96/21 78 - Fax 972 42 22 96

**Registre Civil de Bonmatí:** 972 42 22 96 - Fax 972 42 22 96

**Jutjat de Pau de Bonmatí:** 972 42 22 96 - Fax 972 42 22 96

**CEIP Sant Jordi:** 972 42 10 70 - Fax 972 42 10 70

**Parròquia Santa Maria de Bonmatí:** 972 42 08 07

**Farmàcia M. José Medina:** 972 42 22 31

**Esplai de Sant Julià del Llor:** 972 42 16 72

**Banc Popular Espanyol:** 972 42 00 19 - Fax 972 42 00 19

**Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, sucursal de Bonmatí:**  
972 42 15 50 - Fax 972 42 04 58

**Bar-Cafeteria Centre Cívic:** 972 42 33 34

**Bar-Restaurant Maria:** 972 42 30 03

**Restaurant La Barca:** 972 42 09 63

**Centre d'Emergències de Catalunya:** 112

**Centre d'Assistència Primària (CAP):** 972 42 14 98/16 04  
Fax 972 42 19 24

**Creu Roja d'Anglès:** 972 42 33 33

**Mossos d'Esquadra:** 972 84 27 57 - Fax 972 84 22 01

**Urgències Mossos d'Esquadra:** 088

**Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil:**  
972 18 24 00 - Fax 972 18 24 03

**Urgències Bombers:** 085

**Teisa Oficines:** 972 20 48 68 - Fax 972 20 48 70

**Teisa Terminal Autobusos:** 972 20 02 75

**Enher Gestions-Servei Clients:** 900 70 70 70  
Fax 972 41 13 75

**Enher Avaries:** 900 77 00 77

**Enher Oficines:** C/ Creu de Girona: 972 22 23 88

**Correus:** 972 42 22 21

**Consell Comarcal de la Selva:** 972 84 21 61  
Fax 972 84 08 04

**Consell Comarcal de la Selva, Servei de Recaptació:**  
972 84 01 78 - Fax 972 84 21 01

## Horaris de serveis municipals i altres

**Oficines municipals:** De dilluns a divendres, de 9 del matí a 2 de la tarda. Dilluns i dimecres, de 5 a 8 de la tarda.

**Secretaria:** De dilluns a dimecres, de 9 del matí a 2 de la tarda.

**Alcaldia:** Dilluns i dimecres, de 12 del migdia a 2/4 de 2 de la tarda. Cal concertar entrevista prèviament.

**Serveis Tècnics:** Dilluns, de 2/4 de 7 a 2/4 de 9 del vespre. Cal concertar visita prèviament.

**Consultes mèdiques a Bonmatí:**  
Dr. Daniel López i ATS Flora Falgans: Dilluns, a les 5 de la tarda, i dimecres, a les 12 del migdia. L'ATS també rep consultes els dijous, a les 12 del migdia.  
Dr. Manuel Roman i ATS Magda Bonet: Divendres, a les 8 del matí.

**Centre d'Assistència Primària (CAP) d'Anglès:**  
Dra. Pilar Adroher (Pediatría): De dilluns a divendres, a les 9 del matí. Cal concertar visita prèviament.  
Urgències: 24 hores (tot el dia).

**Servei de notaria:** Dimecres de 10 a 1 del matí prèvia concertació al telèfon 972 43 00 03.

## Calendari de festes i tradicions locals

**Cavalcada de Reis:** 5 de gener

**Aniversari de la segregació del municipi:** 22 de febrer

**Marxa popular Anar-hi anant:** últim diumenge de febrer

**Aplec de l'Església Parroquial de Sant Julià del Llor:**  
3r diumenge d'abril

**Setmana Cultural CEIP Sant Jordi:** setmana del 23 d'abril

**Aplec de Calders:** 26 de març

**Festa Major de Bonmatí:** dilluns de Pasqua Granada

**Sant Cristòfol:** 8 de juliol

**Festa Major de Sant Julià del Llor:** últim diumenge d'agost

**Festa d'homenatge a la gent gran:** 11 de setembre

**Torronada:** desembre

**Mercat setmanal:** dijous al matí

## Horaris CAP Anglès

		<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
<b>Medicina general</b>	<b>Infermeria</b>					
Manel Roman	Gemma Caparrós	Matí	Matí	Tarda	Mig matí	Mig matí
Antonio Rodríguez	Anna Tura	Matí	Tarda	Matí	Matí	Matí
Daniel López	Flora Algans	Mitja tarda	Mig matí	Mig matí	Mig matí	Mig matí
Susanna Vargas	Susanna Trèmols	Tarda	Tarda	Tarda	Tarda	Tarda
<b>Pediatría</b>	<b>Infermeria</b>	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
Pilar Adroher	Dolors Corominas	Matí/Tarda	Matí	Matí	-	Matí
Jordi Arenas	-	-	-	-	Tarda	-
<b>Odontologia</b>	<b>Auxiliar Infermeria</b>	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
Jordi Piera	Anna Quer	-	Matí	-	Matí	-
Cristina Figueras	Teresa Roca	Matí	-	-	-	Tarda
<b>Ginecòleg</b>	<b>Auxiliar Clínica</b>	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
X.Ymbert	-	-	-	-	Cada 15 d.	-
J. Meléndez	Teresa Roca	Matí	-	-	-	-
<b>Llevadora</b>	-	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
Montserrat Garriga	-	Tarda	Tarda	Matí	Matí	Tarda
<b>Treballadora social</b>	-	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
Neus Seseña	-	Matí	Matí	Matí/Tarda	Matí	Matí

Torn de matí de 8 a 15 hores. Torn de tarda de 14 a 20 hores.



## Sumari

Serveis

2

Editorial

3

Informació municipal

4

Entrevista

10

Escola

12

Parròquia

13

Actualitat

14

Opinió

18

Viatge

29

Àlbum fotogràfic  
Imatge anecdòtica

31

El racó de la llengua

Gastronomia

34

Entreteniments

35



*Recentment, he participat en el Primer Congrés de la Gent Gran de la Comarca de la Selva. Ha estat una de les experiències més enriquidores dels meus últims anys, i no puc estar-me de compartir-ho. Estic segur que els organitzadors em donen permís per fer-ho. Voldria dir-vos que tot i que els temes han estat centrats en la gent gran, són de gran utilitat per a tothom. Viure en plenitud ha estat el seu lema i ha estat estructurat en tres eixos cabdals per a la convivència: comunicar, donar i rebre.*

*La nostra personalitat es configura amb el conjunt de relacions que establim al llarg de la nostra vida, però necessitem l'altre, amb qui cal compartir o no els nostres interessos, pot tenir la nostra edat o no, pot ser ric o pobre, pot tenir o no el nostre color de pell, pot haver viscut o no experiències similars a les nostres, però, l'altre sempre és necessari. Comunicar-nos va més enllà de dir i d'escoltar, cal establir una relació que produeixi un aprenentatge, una situació nova, un avenç, i això és fonamental per construir una societat de pau i de valors; i el primer pas sempre és responsabilitat de cada persona, no podem justificar-nos que l'hauria de fer l'altre.*


*L'edat no és cap impediment per desenvolupar-se com a persona, en tots els àmbits socials. Qualsevol edat és bona per ajudar, per oferir servei, per donar. La productivitat social va més enllà de l'ocupació laboral. L'atenció a la família i a la comunitat, al veïnatge i a les altres persones són formes de producció social que estem perdent. La generositat ens ha de romandre actius, solidaris, participatius i oberts. També vol dir prendre part, discutir, ser útils, construir tots plegats. Un poble amb un alt nivell de participació és una societat amb un alt grau de civisme, una societat de consens i tolerant.*

*Els importants canvis socials i econòmics han fet de la nostra societat un col·lectiu més exigent, cosa totalment legítima. Rebre és un dret, és un acte social i calen nous serveis per a noves necessitats, tot creant el que s'anomena l'estat del benestar social. Rebre és accedir a la cultura, a l'educació, a la informació, a la sanitat, a disposar d'habitatges adequats, a la participació, etc.*

*Viure en plenitud ha de ser un objectiu per a tots nosaltres, i comunicar, donar i rebre han de ser les eines per construir la nostra societat, per enfortir les relacions quotidianes, per donar sentit a la vida i deixar als nostres fills un lloc millor que el que vam rebre. No són paraules per endolcir la presentació d'aquesta revista, són una proposta ferma que assumeixo i us ofereixo per compartir.*

Salvador Gázquez i Calvo  
Alcalde de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Edita: Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

amb la col·laboració de  Diputació de Girona

Consell de Redacció: Benet Valentí, Glòria Casadevall, Pep Collelldemont, Maria Lluïsa Riera, Josep Pérez Reventós, Ramon Ponsall i Sílvia Sureda

Disseny: Xavier Thibout

Compaginació: J.J. Comunicació

Impressió: Impremta Pagès, S.A.

Portada: Aizina monumental. Foto: Josep Pérez Reventós

Dipòsit legal: GI-1216-99



# Serveis bàsics d'Atenció Social Primària

El sistema català de serveis socials es defineix com a un conjunt coordinat de serveis socials, establiments, prestacions econòmiques i activitats generals de prevenció, atenció i promoció social que es duen a terme a Catalunya. Dintre d'aquest sistema hi ha la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública com a instrument de garantia de mínims igualitaris per a tots els ciutadans. El punt d'accés immediat, els serveis bàsics d'atenció social primària, són el primer nivell d'aquesta i els més propers a l'usuari i als àmbits familiar i social.

## Professionals que constitueixen una àrea bàsica:

- Diplomada en treball social
- Diplomada en educació social

## Funcions del diplomada en treball social

- Detecció i prevenció de situacions de risc social o d'exclusió a partir del treball individualitzat i familiar.
- Recepció i anàlisi de les demandes en l'atenció directa a l'usuari o llurs famílies.
- Informació, orientació i assessorament de les prestacions i recursos socials existents per atendre les problemàtiques individuals i familiars concretes.
- Aplicació i avaluació del tractament de suport individual o familiar a processos d'integració social i laboral, als tractaments mèdics i psicològics, a l'educació i escolarització dels fills, a les relacions familiars i personals, etc, d'acord amb la prèvia elaboració del pla de treball amb l'equip.
- Tramitació i seguiment, segons la normativa vigent de les prestacions individuals i/o familiars a què té dret l'usuari: PIRMI, sol·licitud única de serveis per a gent gran gestionats per l'ICASS, ajuts a llogaters, etc. Aquesta funció implica una coordinació entre els serveis socials del primer nivell (serveis públics i privats), així com amb la resta de serveis de benestar (salut, ensenyament, etc.) existents en el territori per tal de millorar l'atenció a l'usuari.
- Tramitació de propostes de derivació a serveis d'atenció especialitzada, d'acord amb els altres membres de l'equip, així com el seu seguiment -quan es consideri oportú- i el posterior suport als processos d'incorporació social.

## Funcions de l'educador social

L'educador social treballa conjuntament amb la treballadora social. Pot treballar amb persones de totes les edats però, donat el temps de dedicació a la població, normalment es prioritza el treball amb infants, adolescents, i joves i les seves famílies.

- Coneixement de territori: El primer que fa l'educador és conèixer el territori. Ha de conèixer les activitats de lleure que oferta el municipi, què fan i per on es mouen els joves de la població.
- Coordinacions: S'ha de coordinar amb les escoles, instituts, pediatria, centres cívics, etc. Totes aquestes institucions

professionals són els que poden detectar qualsevol tipus de problemes que estan afectant als menors: així, l'educador pot treballar casos d'absentisme escolar, de maltractaments infantils, de deixadesa per part dels pares, etc. Principalment, l'educador treballarà conjuntament amb el menor i amb els seus pares, buscant recursos educatius, formatius i laborals perquè els infants puguin fer activitats normalitzades i s'integrin a la xarxa social de la població.

- Informació i assessorament: Aquests són els casos més greus que es treballen i que són prioritaris, però l'educador social també fa una tasca d'informació i assessorament als joves i als pares. D'aquesta manera pot orientar als pares en consultes que li fan aquests referents a l'educació dels seus fills. Pot informar als joves de recursos laborals i formatius. Pot assessorar i promoure l'associacionisme de grups de joves.
- Treball comunitari: Un educador pot proposar projectes que donin resposta a una problemàtica social detectada: pot ser un projecte intercultural si en el poble hi ha població immigrant, pot ser una escola de pares, pot proposar o crear algun recurs com ara una ludoteca, pot dinamitzar un centre cívic o fer un projecte de prevenció de drogo-dependències, etc.

## Funcions dels serveis socials en relació al treball social comunitari

És l'àmbit de treball dirigit al conjunt de la població per resoldre les necessitats socials a escala col·lectiva.

El treball social comunitari necessita la participació conjunta de tots els membres de l'equip bàsic d'atenció primària des del seu vessant professional.

En el cas concret del/la diplomada en treball social i l'educador/a social, la seva intervenció conjunta en el treball social comunitari incidirà, respectivament, en els vessants educatius i assistencials.

Dins d'aquesta participació conjunta, cal consensuar quin és el professional que actua com a referent per coordinar cada projecte d'intervenció comunitària.

L'experiència que tenim a la comarca del treball que es pot fer quan hi ha un equip (educadors socials i treballadora social) és molt positiu, ja que la intervenció professional en casos d'infància és complexa perquè són famílies amb greus mancances, aquestes situacions requereixen de molta dedicació, són intervencions llargues, s'ha d'analitzar i intervenir en diverses àrees de la dinàmica familiar, que difícilment ho pot fer un professional sol.

Pel que fa al treball comunitari, la funció de l'educador/a social és cabdal per dinamitzar joves, ja que és el punt de connexió entre els centres educatius, l'Ajuntament, i els joves, tant si formen part d'un grup com si no. Experiències que tenim en els municipis on hi ha educador són: dinamització d'activitats de centre obert i ludoteca, projectes de prevenció d'absentisme escolar.

En definitiva, l'educador social és un professional que







fonamentalment fa un treball actiu amb els menors que per algun motiu tenen problemes d'integració i socialització. També ha d'intervenir quan es vulnera qualsevol aspecte referit a la protecció a menors. Però, a més d'aquesta tasca, l'educador fa una tasca de prevenció en el municipi a partir de l'elaboració de programes educatius dirigits al benestar de la població i temes específics (lleure, drogodependències, interculturalitat, etc.).

**Sílvia Sureda**, educadora social de l'Equip Bàsic d'Atenció Social Primària (EBASP) de St. Julià del Llor i Bonmatí. Per concertar hora, telefonau a l'Ajuntament de Bonmatí (tel. 972 42 22 96). Dia de visita: el 1r dilluns de mes, de 8 del matí a 2/4 de 3 de la tarda i de 2/4 de 4 a 6 de la tarda.

**Neus Seseña**, treballadora social de l'EBASP del municipi de St. Julià del Llor i Bonmatí. Per concertar hora, telefonau al número de l'Ajuntament de Bonmatí abans citat. Dies de visita: el 2n i 4t dimarts de mes, de 8 a 2/4 de 12 del matí. ●

### Recomanacions per a la prevenció dels accidents infantils a les piscines

La pràctica de la natació i el bany a les piscines són activitats saludables i divertides per als nens i nenes. Però, malgrat això, no hem d'oblidar que l'aigua no és el medi natural de les persones. Els pares i educadors hem de ser conscients del risc que comporten les activitats aquàtiques.

Malauradament, cada any es produeix algun cas d'ofegament a les piscines públiques o privades i diversos casos de traumatismes ocasionats per caigudes accidentals.

La majoria d'accidents infantils a les piscines es poden evitar seguint aquestes recomanacions:

- És convenient ensenyar a nedar als nens al més aviat possible. És una mesura que pot evitar els ofegaments.
- No deixeu els nens ni un moment sols quan estiguin banyant-se o a l'entorn de la piscina. Procureu que mai no quedin fora del vostre camp de visió mentre són a l'aigua. Recordeu que només 2,5 cm de fondària són suficients per cobrir el nas i la boca d'un infant, si cau endavant.
- Feu respectar un mínim de dues hores, per banyar-se, després de menjar.
- No permeteu que entrin de cop a l'aigua la primera vegada que es banyen, després de menjar, d'haver pres molta estona el sol o d'haver fet un exercici físic intens.
- Eviteu que es tirin de cap sense comprovar que la fondària és suficient i que no hi ha elements o persones contra els quals poden xocar.
- Estigueu atents als senyals de seguretat de la piscina, pel que fa a l'ús de trampolins, palanques o tobogans, així com dels que fan referència a la fondària.
- Eviteu que els vostres fills juguin a donar-se empentes a la vora de la piscina, a saltar l'un per sobre de l'altre, a enfonsar-se, a tirar-se "en cadena" pels tobogans, etc. i feu que respectin les normes de seguretat de les instal·lacions.
- Assegureu-vos que els nenes que no saben nedar duguin posat un dispositiu (armilla, "bombolleta", etc.) adaptat a cada edat, que afavoreixi la seva flotabilitat i que mantingui el cap del nen fora de l'aigua si hi caigués.
- A més, en el cas de piscines de cases particulars, l'ús de tanques protectores al voltant de la piscina pot evitar l'accés dels nens i la seva caiguda accidental.

### Consells per als campistes

#### Mesures d'higiene i protecció individual

- Mantingueu un grau d'higiene personal elevat: renteu-vos sovint les mans, sobretot abans i després d'utilitzar els vàters.
- Seguiu les indicacions i recomanacions que us facin els responsables del càmping.
- Conegueu, com a mesura de precaució, els serveis d'urgència i sanitaris més propers. Anoteu els seus telèfons.

#### Consells sobre l'alimentació

- Mantingueu una dieta equilibrada. Consumiu habitualment aliments de tots els grups: carn, peix, llet, ous, llegums, cereals, fruites, hortalisses i verdures.
- Les fruites i les verdures que consumiu crues i sense pelar cal rentar-les amb aigua clorada.
- Un cop oberta una llauna, cal consumir de seguida el seu contingut.
- Heu de netejar els obrellaunes que utilitzeu després del seu ús per evitar la contaminació microbiana.
- Conserveu al refrigerador els aliments que ho requereixin. Si no n'hi ha, cal preveure la compra diària d'alguns productes frescos i posar els altres en llocs ventilats.
- Els recipients de plàstic són útils per a alguns vegetals, sempre que estiguin completament plens i els aliments ben secs.
- No guardeu restes de menjar dins la caravana si no es disposa de refrigerador. Prepareu les racions justes que s'hagin de consumir.
- Consumiu les salses immediatament després de preparar-les i si en sobra no les guardeu.

#### Altres recomanacions

- Empeu les papereres.
- Utilitzeu material d'un sol ús.
- Dipositeu les deixalles en bosses tancades.
- Respecteu els hàbits i els costums dels veïns.
- Utilitzeu sempre aigua amb garantia sanitària.

# Carta de la Terra

El 14 de març del 2000, a la Unesco de París es va aprovar, després de 8 anys de discussions en tots els continents, en les quals van participar 46 països i més de cent mil persones, des d'escoles primàries, esquimals, indígenes d' Austràlia, Canadà i Brasil, entitats de la societat civil, fins a grans centres d'investigació, universitats i empreses i religions, la Carta de la Terra. Serà presentada i assumida per l'ONU l'any 2002, amb el mateix valor que la Declaració dels Drets Humans. Gràcies a ella es podrà detenir els agressors de la dignitat de la Terra en qualsevol part del món i portar-los als tribunals. A la Comissió de Redacció hi havia Leonardo Boff, al costat de Mikhaïl Gorbachev, Maurice Strong, Mercedes Sosa i d'altres. Aquí hi ha aquest text, per ser discutit en tots els àmbits. En aquest extracte recollim part dels "Principis".

## I Respectar i cuidar la comunitat de vida

### 1- Respectar la Terra i la vida en tota la seva diversitat.

- a) Reconèixer que tots els éssers humans estan interligats i cada forma de vida té valor, independentment de l'ús humà.
- b) Afirmar la fe en la dignitat inherent a tots els éssers i en el potencial intel·lectual, artístic, ètic i espiritual de la humanitat.

### 2- Cuidar la comunitat de la vida amb comprensió, compassió i amor.

- a) Acceptar que al costat del dret de posseir, administrar i usar els recursos naturals hi ha el deure d'impedir el mal causat al medi ambient i de protegir el dret de les persones.
- b) Afirmar que l'augment de la llibertat, dels coneixements i del poder comporta responsabilitat en la promoció del bé comú.

### 3- Construir societats democràtiques que siguin justes, participatives, sostenibles i pacífiques.

- a) Assegurar que les comunitats, en tots els nivells, garanteixin els drets humans i les llibertats fonamentals i donin a cadascú l'oportunitat de realitzar el seu potencial plenament.
- b) Promoure la justícia econòmica propiciant per a tothom la consecució d'uns subsistència significativa i segura, que sigui ecològicament responsable.

### 4- Garantir la generositat i la bellesa de la Terra per a les generacions actuals i les futures.

- a) Reconèixer que la llibertat d'acció de cada generació amb referència al medi ambient està condicionada per les necessitats de les generacions futures.
- b) Transmetre a les generacions futures valors, tradicions i institucions que donin suport a llarg termini a la prosperitat de les comunitats humanes i ecològiques de la Terra.

## II. Integritat ecològica

### 5- Protegir i restaurar la integritat dels sistemes ecològics de la Terra, amb especial preocupació per la diversitat biològica i pels processos naturals que sostenen la vida.

- a) Adoptar plans i regulacions de desenvolupament sostenible en tots els nivells, que facin que la conservació ambiental i la rehabilitació integral sigui part de totes les iniciatives de desenvolupament.
- b) Establir i protegir una naturalesa viable i les reserves de la biosfera, incloent-hi terres salvatges i àrees marines, per protegir els sistemes de suport a la vida de la Terra, man-

tenir la biodiversitat i preservar la nostra herència natural.

- c) Promoure la recuperació d'espècies i ecosistemes en perill.
- d) Controlar i eradicar organismes no-nadius o modificats genèticament, que causin danys a les espècies nadiues, al medi ambient, i prevenir-ne la introducció.
- e) Disposar l'ús de recursos renovables com l'aigua, la terra, els productes forestals i la vida marina de manera que no superin les taxes de regeneració i que protegeixin la qualitat dels ecosistemes.
- f) Manejar l'extracció i l'ús de recursos no renovables com minerals i combustibles fòssils, de manera que disminueixi el seu esgotament i no causi un mal ambiental seriós.

### 6- Prevenir el perjudici a l'ambient com el millor mètode de protecció ambiental, i quan no es disposi de coneixements suficients, optar per la prudència.

- a) Orientar accions per evitar la possibilitat de seriosos danys ambientals irreversibles, sobretot quan la informació científica sigui incompleta o no concloent.
- b) Imposar l'exigència de la prova a aquells que afirmen que l'activitat proposada no causarà un mal significatiu, i fer que els grups es responsabilitzin dels danys ambientals.
- c) Garantir que la decisió que es prengui s'orienti per a les conseqüències humanes mundials, acumulades, a llarg termini, indirectes i a llarga distància.
- d) Impedir la pol·lució de qualsevol part del medi ambient i no permetre l'augment de substàncies radioactives, tòxiques o perilloses.
- e) Evitar que les activitats militars causin estralls en el medi ambient.

### 7- Adoptar models de producció, consum i reproducció que protegeixin les capacitats regeneratives de la Terra, els drets humans i el benestar comunitari.

- a) Reduir, reutilitzar i reciclar materials usats en els sistemes de producció i consum i garantir que els residus puguin ser assimilats pels sistemes ecològics.
- b) Actuar amb restricció i eficiència en l'ús de l'energia i confiar de forma creixent en els recursos energètics renovables com l'energia solar i el vent.
- c) Promoure el desenvolupament, l'adopció i la transferència equitativa de tecnologies ambientals saludables.
- d) Incloure totalment els costos ambientals i socials de béns i serveis en el preu de venda i permetre als consumidors d'identificar productes que satisfacin les més altes normes socials i ambientals.







- e) Garantir l'accés universal a l'atenció sanitària que fomenti la salut reproductiva i la reproducció responsable.
  - f) Adoptar estils de vida que accentuin la qualitat de vida i el suficient material en un món finit.
- 8- Aprofundir l'estudi de la sostenibilitat ecològica i promoure l'intercanvi obert i una àmplia aplicació del coneixement adquirit.**
- a) Donar suport a la cooperació científica i tècnica internacional respecte a la sostenibilitat, amb especial atenció a les necessitats de les nacions en desenvolupament.
  - b) Reconèixer i preservar els coneixements tradicionals i la saviesa espiritual en totes les cultures que contribueixen a la protecció ambiental i al benestar humà.
  - c) Garantir que les informacions de vital importància per a la salut humana i per a la protecció ambiental, també la informació genètica, estiguin disponibles públicament.

### III. Justícia social i econòmica

**9- Eradicar la pobresa com a un imperatiu ètic, social, econòmic i ambiental.**

- a) Garantir el dret a l'aigua potable, a l'aire pur, a la seguretat alimentària, al sòl no contaminat, a l'aixopluc i a la higiene segura, distribuint els recursos nacionals i internacionals requerits.
- b) Proveir cada ésser humà d'educació i de recursos per assegurar la seva subsistència sostenible, i donar assegurança mèdica i seguretat col·lectiva a tots aquells que no són capaços de mantenir-se a si mateixos.
- c) Reconèixer el no instruït, protegir el vulnerable, servir els qui sofreixen i permetre'ls de desenvolupar les seves capacitats i assolir les seves aspiracions.

**10- Garantir que les activitats econòmiques i les institucions de tots nivells promoguin el desenvolupament humà de forma equitativa i sostenible.**

- a) Promoure la distribució equitativa de la riquesa dins i entre les nacions.
- b) Incrementar els recursos intel·lectuals, financers, tècnics i socials de les nacions en desenvolupament i alleugerir els deutes internacionals onerosos.
- c) Garantir que totes les transgressions comercials donin suport a l'ús de recursos sostenibles, la protecció ambiental i les normes laborals progressistes.
- d) Exigir que les corporacions multinacionals i organitzacions financeres internacionals actuïn amb transparència en benefici de la població i fer que es responsabilitzin de les conseqüències de les seves activitats.

**11- Afirmar la igualtat i l'equitat de gènere com a prerequisits per al desenvolupament sostenible i assegurar l'accés universal a l'educació, a l'atenció de la salut i a les oportunitats econòmiques.**

- a) Assegurar els drets humans de les dones i de les nenes i acabar amb la violència contra elles.
- b) Establir la participació activa de les dones en tots els aspectes de la vida econòmica, política, civil, social i cultural com a companys plens i paritaris, formadors d'opinió, líders i beneficiaris.
- c) Reforçar les famílies i garantir la seguretat i l'amorosa creació de tots els membres de la família. ●

## L'estalvi d'aigua als jardins

A causa del seu clima mediterrani, a Catalunya l'aigua és un recurs escàs i estalviar-ne és un dels principals reptes ambientals de l'actualitat. El consum més important d'aigua és agrícola i industrial, però fent-ne un ús racional a la jardineria es pot contribuir a estalviar-ne. L'aigua que es gasta al jardí pot arribar a ser la meitat de la qual es consumeix a escala domèstica, atès que sovint els sistemes de reg no són eficients ni preveuen l'estalvi, el disseny de les zones verdes no es fa pensant en minimitzar el consum i, en alguns casos, inclou elements ornamentals malbaratadors. Al jardí es pot estalviar aigua quan es rega, al dissenyar-lo, quan s'organitza el reg i al triar les plantes si es tenen en compte els següents consells.

### ► Al regar

- A l'estiu, regar un cop cada 2 o 3 dies.
- Potenciar els sistemes de reg per degoteig, aspersors, difusors, etc. Es desaconsella el rec per gravetat.
- Ajustar els aspersors per regar únicament la superfície on hi ha el jardí.
- Regar sempre quan la insolació sigui mínima, preferentment al capvespre i a la matinada.
- Fer una petita excavació pendent amunt o a prop de la soca dels arbres o dels arbusts.

### ► Al dissenyar i mantenir el jardí

- Agrupar les plantes del jardí segons les seves necessitats d'aigua.
- Situar la gespa i les espècies que necessiten més aigua als llocs més humits o zones on s'acumula l'aigua.
- Mirar d'esmenar, si cal, el sòl perquè retengui durant més temps l'aigua (els sòls argilosos retenen l'aigua millor que els sorrenes, que necessiten més regs).
- Efectuar esmenes amb fems o compost periòdicament, perquè un terreny ben abonat conserva millor la humitat.
- Conservar les superfícies on no hi ha plantes amb el terra treballat i esponjat, que no faci crosta superficial per evitar les pèrdues per evaporació, que també s'eviten fent servir l'encoixinat o "musching".

### ► A l'organitzar el reg

- Estar pendent sempre de les previsions meteorològiques, ja que si ha de ploure no cal regar.
- Ensenyar a aturar els aspersors automàtics a qui conviu a la casa, perquè sempre hi hagi algú que pugui aturar-los.
- Ajustar els programes dels aspersors a l'època de l'any. A l'hivern els regs han de ser més curts i distanciat.
- Instal·lar un dipòsit que reculli l'aigua que s'escorre pel teulat i les canaleres per aprofitar-la per regar.
- Si es disposa d'aigua de menor qualitat, utilitzar aquesta per regar i reservar la bona per al consum de boca.

### ► Al triar les plantes

- Seleccionar espècies de plantes adaptades al nostre clima (es redueix el nombre de regs. Hi ha plantes del país que fins i tot no cal regar-les).
- Reduir les superfícies revegetades amb gespa i substituir-les per prats d'herbàcies silvestres o per zones amb graves o triturats de fusta, a les quals gairebé no els cal manteniment (la gespa demana uns 400 litres/dia cada 100 m<sup>2</sup>. Les espècies frondoses, de ribera i d'ambients frescals tenen una gran demanda d'aigua). ●



# Òmnium Cultural

## ► Qui som?

Som prop de divuit mil persones d'arreu de Catalunya, homes i dones, joves i grans, de totes les professions i de tots els sectors socials que, amb el nostre esforç i amb l'aportació econòmica que cadascú decideix, contribuïm a fer possible que la nostra llengua i la nostra cultura recuperin la plena normalitat i estiguin a l'abast del màxim nombre de persones.

A Barcelona i a les diverses comarques del Principat són moltes les persones que pertanyen a Òmnium Cultural i que actuen, ja sigui mitjançant delegacions i grups locals o comarcals, ja sigui participant en institucions, entitats o grups de base, amb l'objectiu primordial de promoure la cultura pròpia del poble català.

Fins que no s'acabi el procés de recuperació nacional del poble català, és més necessària que mai la col·laboració decidida i conscient de tots els qui, pel fet que viuen i treballen als Països Catalans, se senten vinculats a la nostra acció per la llengua i per la cultura.

## ► Què volem?

Volem aconseguir una cultura nacional i popular a l'abast de tothom. Volem una cultura catalana per la llengua i el contingut, vinculada a la nostra realitat nacional, feta pel nostre poble i per al nostre poble.

Creiem que la cultura catalana és el conjunt de coneixements i experiències que el poble dels Països Catalans, amb voluntat dinàmica i renovadora, va acumulant al llarg dels segles.

Cultura catalana és, doncs, tant el patrimoni de la nostra literatura, i les aportacions a la ciència i als mitjans d'expressió artística, com també les tècniques tradicionals de conreu dels nostres pagesos o la riquesa del llenguatge mariner dels nostres pescadors.

Tot aquest conjunt -històric, literari, filosòfic, popular, etc.- és el resultat d'un procés característic, de la dinàmica pròpia de la societat catalana que ha configurat una cultura i una llengua nacionals.

La normalització d'aquesta llengua i d'aquesta cultura és l'objectiu principal d'Òmnium Cultural d'ençà de la seva fundació el 1961.

Entitats semblants, amb els mateixos objectius, treballen a la resta de l'àmbit català; són, principalment, l'Obra Cultural Balear, a les Illes Balears i Pitiüses; l'Acció Cultural del País Valencià; el Cercle de les Arts i de les Lletres, a les Valls d'Andorra, i diverses entitats a l'àmbit de la Catalunya Nord.

## ► Què fem?

Fem un esforç diari:

- Per aconseguir que la cultura no sigui un privilegi d'uns quants.
- Per retornar-nos la nostra història i la nostra literatura nacionals.

- Per aconseguir una escola catalana en llengua i continguts.
- Per estimular i complementar l'acció escolar.
- Per disposar i proveir d'espectacles adients els nois i les noies.
- Per oferir classes de la nostra llengua a aquells adults que no han tingut mai l'oportunitat d'estudiar l'idioma propi.
- Per facilitar l'aprenentatge del català a aquelles persones que no el parlen.
- Per ajudar a realitzar aquells treballs i aquelles investigacions que es proposin un coneixement més profund de la nostra realitat.
- Per difondre el coneixement dels nostres llibres.
- Per projectar la personalitat i l'exemple dels nostres intel·lectuals.
- Per mantenir el sentit i la continuïtat de les nostres tradicions populars.
- Per plantejar-nos tot allò que afecta el nostre poble des d'una perspectiva catalana.
- Per recuperar els nostres mitjans de comunicació popular.
- Per consolidar les institucions que vetllen específicament el nostre patrimoni cultural.

## ► On som?

Òmnium Cultural és present a moltes ciutats i viles de l'actual territori de la Generalitat de Catalunya, a través dels socis mateixos i té local obert a Barcelona i a les principals ciutats i capitals de comarca.

Allí on els socis demanen de constituir-se formalment en nucli actiu, Òmnium Cultural té constituïdes Delegacions, per a un àmbit concret, amb Juntes Rectores elegides pels socis de la demarcació, com ho és la Junta Directiva de tota l'Associació per l'Assemblea general de socis.

Hi ha constituïts també Grups locals i comarcals, els quals, vinculats directament amb la Junta Directiva, assumeixen algunes de les funcions pròpies de les Delegacions. Els uns i els altres, així com les Delegacions funcionals i els serveis generals de l'entitat, juntament amb les Juntes Directiva i Consultiva i el Consell de Fundadors, formen l'estructura orgànica de l'associació, per tal de dur a terme els objectius que s'ha assenyalat, i es nodreix per fer-ho dels recursos, tant econòmics com humans, dels mateixos associats. ●





# Activitats d'estiu per a infants i joves de la comarca de la Selva

El Consell Comarcal de la Selva ha organitzat les següents activitats per a infants i joves de la comarca per a l'estiu d'enguany:

## Campus de futbol a Lloret

Dates: Torn 1: del 25 al 30 de juny.  
Torn 2: del 9 al 14 de juliol.  
Preu: 33.000 pessetes.  
Participants: per a nois i noies de 6 a 14 anys.

## C. d'iniciació: En Trencapins

Dates: del 25 al 28 de juny.  
Preu: 16.000 pessetes.  
Participants: per a nens i nenes de 3 a 6 anys.  
Lloc: el Xalió (Pla de l'Estany).

## Colònies: La màgia del bosc

Dates: del 25 al 28 de juny.  
Preu: 16.000 pessetes.  
Participants: per a nens i nenes de 6 a 10 anys.  
Lloc: el Xalió (Pla de l'Estany).

## Camp de treball a Sant

### Maurici

Dates: del 23 de juliol al 5 d'agost.  
Preu: 18.000 pessetes.  
Participants: per a nois i noies de 14 a 17 anys.  
Lloc: Sant Maurici (Caldes de Malavella).

## Viatge a les Illes

Dates: del 6 al 14 de juliol.  
Preu: 53.000 pessetes.  
Participants: per a nois i noies de 12 a 16 anys.  
Lloc: alberg d'Aleúdia (Mallorca).

## Viu l'aventura a la Molina

Torn 1: del 8 al 15 de juliol per a nois i noies de 8 a 12 anys.  
Torn 2: del 15 al 22 de juliol per a nois i noies de 12 a 16 anys.  
Preu: 40.000 pessetes.  
Lloc: la Molina (Cerdanya).

## Colònies musicals

Dates: del 9 al 15 de juliol.  
Preu: 30.000 pessetes.  
Participants: per a nens i nenes de 7 a 14 anys.  
Lloc: el Xalió (Pla de l'Estany).

## Campament a Ribelles

Dates: del 25 de juny al 4 de juliol.  
Preu: 40.000 pessetes.  
Participants: per a nois i noies de 14 a 18 anys.  
Lloc: Vall de Ribelles.

## Terra de bandolers

Dates: del 21 al 29 de juliol.  
Preu: 37.000 pessetes.  
Participants: per a nois i noies de 8 a 14 anys.  
Lloc: la Mina (Osor).

## Fes-te la festa

Dates: del 21 al 28 de juliol.  
Preu: 39.000 pessetes.  
Participants: per a nens i nenes de 9 a 14 anys.  
Lloc: Comademont (Garrotxa).

## Colònia de bàsquet

Dates: del 29 de juliol al 5 d'agost.  
Preu: 35.000 pessetes.  
Participants: per a nois i noies de 7 a 16 anys.  
Lloc: el Xalió (Pla de l'Estany).

## Estades esportives a Santa Coloma de Farners

### VII Campus de futbol

Dates: del 3 al 14 i del 17 al 28 de juliol.  
Edats: de 6 a 16 anys.  
Lloc: camp de futbol de Santa Coloma.

### VII Campus de bàsquet

Dates: del 3 al 14 de juliol.  
Edats: de 6 a 16 anys.  
Lloc: pavelló poliesportiu de Santa Coloma.

### II Estada de patinatge

Dates: del 17 al 28 de juliol.  
Edats: de 5 a 16 anys.  
Lloc: pavelló poliesportiu de Santa Coloma.

### Estades preesportives

Dates: del 26 de juny al 7 de juliol i del 20 al 21 de juliol.  
Edats: de 5 a 8 anys.  
Lloc: pavelló poliesportiu de Santa Coloma.

### Estades poliesportives

Dates: del 26 de juny al 7 de juliol i del 20 al 21 de juliol.  
Edats: de 9 a 16 anys.  
Lloc: pavelló poliesportiu de Santa Coloma.

### Estada d'hoquei patins

Dates: del 17 al 28 de juliol.  
Edats: de 4 a 16 anys.  
Lloc: pavelló poliesportiu de Santa Coloma.

### Estada poliesportiva

Dates: del 26 al 30 de juny.  
Edats: de 8 a 14 anys.  
Lloc: pavelló poliesportiu de Santa Coloma.

# Pere Ponsatí i Corominas

Als seus 93 anys, i tot i no ser fill de Bonmatí -va néixer l'1 d'abril de 1908 a Can Pulità, una casa de pagès de la muntanya de Sant Grau del terme de Llorà-, en Pere Ponsatí Corominas és un personatge força conegut al nostre municipi i a tota la contrada. L'any 1918 la seva família es va traslladar a Ca l'Albó, una masia de Constantins on residiren durant nou anys. El 1927 s'instal·len a la Bonosa, de les Serres, una altra casa de pagès que en Pere deixa al cap de 39 anys per anar a viure amb la seva dona, l'Àngela Climent Frigolé, amb qui es va casar el 18 de maig de 1931, i els seus tres fills -en Dionés, en Josep i l'Àngel- a la casa que havia estat l'antiga escola de Constantins, on continua residint actualment amb la família del seu segon fill. A més d'haver fet de pagès i treballat a bosc durant tota la seva vida, en Pere s'ha dedicat durant força anys a tallar tota mena d'objectes de fusta, un activitat artística que va començar a desenvolupar als 79 anys, demostrant que l'ésser humà pot experimentar noves sensacions i viure amb plenitud a qualsevol edat.

*"Vaig estudiar del 6 als 9 anys a Can Casals de Constantins amb un mestre que era de l'Empordà i que va acceptar fer classes si hi havia prou alumnes per assegurar-li que es faria el jornal", explica en Pere, que afegeix, que "després vaig estudiar a l'hostal de Constantins, on anava després d'haver assistit a doctrina, que començava a les 7 del matí". En Pere va deixar els estudis després d'haver fet la comunió i als 13 anys va començar a treballar a l'avellaneda situada a prop de Can Passol que la seva família va explotar més de 40 anys, i amb 14 anys ja anava al bosc a pelar aulines per fer-se el jornal.*

*"Amb la República, quan es van fer les escoles de Constantins, on ara hi ha casa meua, Sant Climent, Sant Julià, Vilanna... ja no anava a estudi, però més tard vaig anar amb una mestra de Salt que, durant l'hivern, ens feia classes un parell de mesos al Cacic, on vam arribar a aprendre regles de tres i compostos", afegeix en Pere, que conserva els apunts de quan va aprendre a escriure.*

*"Sembla mentida com han canviat les coses en pocs anys, ja que abans tota la gent de la contrada vivia de la terra i del bosc i ara gairebé no hi ha pagesos i els boscos estan completament abandonats, els suros cauen, els pins es podreixen... perquè ningú no els neteja, no es fan feixines, no s'arrenquen les rabasses ni es pelen les aulines, no es fa carbó ni es fa res de res" comenta en Pere, que recorda quan l'aigua s'havia de portar amb galledes des del riu perquè tot el pla de Constantins eren terres de sequer.*

Tot i reconèixer que la feina era molt més dura que ara, en Pere troba a faltar moltes coses d'aquells temps. "En aquestes muntanyes hi havia gent per tot arreu i ara surts per anar



En Pere amb la tradicional barretina catalana.

*a Sant Gregori i no et trobes a ningú, la gent gran explicava rondalles a la mainada i ara ja no es fa, quan trencava el matí trobaves tot d'homes amb el cabàs i l'eina que anaven cap a bosc, i a l'època en què es pelaven aulines hi havia colles de fins a 25 persones, coses que s'han perdut". En*





En Pere amb la seva dona, l'Àngela Climent, quan tenien 17 o 18 anys i encara festejaven.



En Pere i la seva dona amb els seus dos fills grans a principis dels 40.



En Pere treballant una de les seves peces.

Pere també destaca que la gent es coneixia i s'ajudava molt més i tothom treballava amb més alegria "com es comprovava amb en Soms, en Bonosa i en Many, que sempre estaven cantant" i constata que s'ha perdut molt la religiositat, "perquè, a part que molt poca gent va a missa, abans, al migdia, els pagesos catòlics es llevaven la gorra i deien l'Àngelus, i el dies com Pasqua i Rams anàvem a cantar goigs".

## Emboscats

Tot i que durant la guerra civil en Pere va estar emboscats uns 14 mesos, entre 1937 i 1938, en una barraca que es va fer junt amb un company al bosc del Bac de Constantins, en Pere recorda aquesta època "com la més crítica que vaig passar a la meua vida, perquè t'havies d'amagar dels uns i dels altres". "Podia haver passat a França, on ja eren les meves germanes, però haguessin quedat els pares, la dona i dos fills sols i vaig decidir quedar-me i emboscar-me, sobretot perquè li havien dit al pare que no em deixés anar al front perquè els feixistes ja eren al Segre i els soldats de la República ja es retiraven, de manera que estaria amagat poc temps, encara que a l'hora de la veritat va passar tot un any", comenta en Pere, que recorda que tota la zona de Rocacorba estava plena de gent emboscada i que ell cada setmana, de nits, anava a veure la seva família.

Mentre esperava al company amb qui es va refugiar a la cabana construïda al bosc, en Pere es va amagar uns dies a Can Prat, va passar una mala experiència un dia que s'havia quedat tot sol perquè l'amo era fora i van venir uns carrabiners quan ell estava tancat a l'interior de la casa. "Un carrabiner volia entrar i jo, que ja m'havia amagat, també havia agafat un pal per si havia de donar-li un cop, però sortosament no va poder entrar tot i que primer va provar-ho per una finestra i després per la porta", explica en Pere, que afegeix que "després, però, va tornar-ho a provar per una finestra de la cort de les vaques i va acabar entrant, però vaig tenir la sort que no em va veure, ja que havia vingut a robar i només es va preocupar d'agafar tot el que va trobar".

## Treballar la fusta

L'any 1985, coincidint amb la mort de la seva dona, en Pere, que fins fa tres anys encara anava cada dia amb moto fins a Bonmatí per anar a fer petar la xerrada amb els seus amics del poble, va començar a fer objectes de tota mena i de diferents mides -des de pipes, anells i creus fins a animals i imatges, passant per eines i estris de la casa i del camp, esclops, rosaris, trabucs... - esculpint les fustes que troba a bosc, sobretot rabasses, arrels i d'altres parts d'arbres com el bruc, el boix, el pi, l'aulina..., unes peces que va exposar en un local de l'Ajuntament de Bonmatí per Sant Jordi de fa una desena d'anys.

"Quan era jove, en temps de la guerra civil, ja havia fet alguna pipa per a mi i per al meu pare, però no vaig començar a dedicar-hi temps de veritat fins que tenia 76 o 77 anys i perquè un dia que estava treballant una peça uns amics, en Manel Puig i en Benet Valentí, ho van veure i van estimular-me", diu en Pere, que tot i que fa quatre anys que ja no ho fa perquè té problemes de visió, té una col·lecció de més de 300 peces, que té exposades en el menjador de casa seva, que havia estat una aula de l'escola de Constantins on havien estudiat més de 30 alumnes i on també hi han exposats els més de cent globus terraquistes de diferents mides i materials que col·lecciona el seu fill Josep, que és un gran aficionat a la geografia.

"Quan agafo un tronc al bosc, el miro i ja sé que faré: has de veure el que hi sortirà perquè sinó, no ho faràs", sentència en Pere, que treballa la fusta de forma totalment artesanal utilitzant tallants, masseta, llimes, escarpes i punxons, així com paper de vidre per polir i vernís per donar-li una capa un cop acabada i polida la peça. ●

R. Ponsatí



# Jornades Culturals a l'escola

A l'escola hem celebrat les Jornades Culturals. Pensem que l'objectiu d'aquestes Jornades és fer més accessible l'escola, obrir portes i demostrar que l'escola pública és receptiva, oberta i comunicativa amb l'entorn. Els nens s'ho han passat d'allò més bé: han plantat flors, han ballat salsa, han fet manualitats, han millorat la seva educació viària, han fet esport. Tot això ha estat possible gràcies a uns bons col·laboradors, els quals, sense cap ànim de lucre, han portat a terme aquestes activitats. Aquesta Setmana va acabar amb la Festa de la Primavera a l'envelat, en la qual els nens van ballar danses d'arreu del món, van representar el conte dels "Tres porquets" en anglès i van compartir amb familiars i mestres uns moments molt especials.

Cal dir que els alumnes ho van fer molt i molt bé. Felicitats! i ens consta que els pares també n'estan contents. ●

L'escola



*Plantem flors.*



*I seguim el ritme.*



*Un, dos, tres, cistella!*



*Estem fent pastetes!*



*Ens agrada conduir.*





# Els dons de l'Esperit Sant

Amb la mirada posada en la solemnitat de la Pentecosta, a la qual ens porta la cinquantena pasqual, voldria fer una senzilla pinzellada sobre els dons de l'Esperit Sant. Moltes vegades, la litúrgia ens convida a invocar l'Esperit Sant perquè faci davallar els seus set dons sobre les nostres ànimes. La nostra pregària serà més viva si podem conèixer aquests dons:

## 1) Saviesa:

És l'arrel per conèixer les coses de Déu, i trobar-hi gust. El veritable savi no és simplement el que sap les coses de Déu, sinó qui les viu i experimenta. A més ens fa veure les coses i les criatures del món segons els ulls de Déu. Sant Francesc d'Assís ho plasma amb el "Càntic a les criatures".

## 2) Enteniment:

La fe és una adhesió a Déu, però Déu vol que, amb desig, cerquem i coneguem més i més la veritat revelada. Amb aquest do aprofundim el coneixement de les coses divines i obtenim també una mirada neta i clara sobre les coses humanes i captem els signes dels temps que són, alhora, signes de Déu.

## 3) Consell:

Aquest do ens il·lumina per discernir i optar sobre la vida, perfecciona la virtut de la prudència i ens suggereix el que és més convenient per a l'ànima en circumstàncies difícils.

## 4) Fortalesa:

Avui dia que s'aplaudeix tant la força física de les persones, també cal recordar que nosaltres cada dia experimentem la pròpia debilitat en el camp moral i espiritual. Les dues conseqüències de la falta de fortalesa en el comportament humà són el temor i l'agressivitat. El do de la fortalesa és com un impuls sobrenatural que dóna coratge no sols en un martiri sinó també en la vida diària, plena de dificultats: davant ofenses, incomprendiments; i ens ajuda a mantenir-nos fermes i decidits en el camí del bé.

## 5) Ciència:

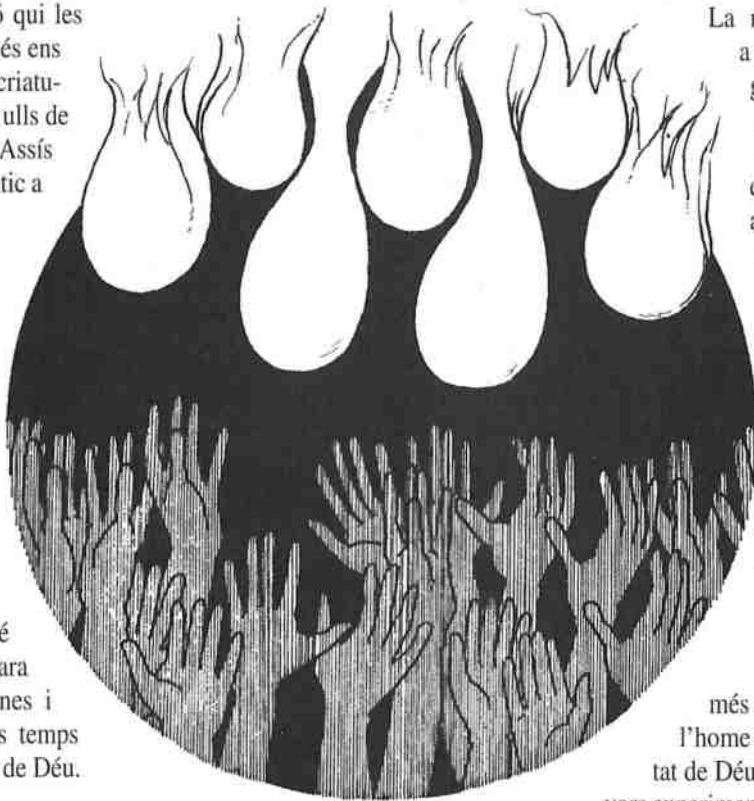
Amb el do de la ciència se'ns dóna a conèixer el veritable valor de les criatures en relació i dependència amb Déu. L'home contemporani pot caure en la temptació de donar una importància exagerada a la interpretació naturalista del món i convertir les criatures en ídols. Amb aquest do el cristià aprèn a no estimar les coses més del que valen i només posar en Déu el fi de la seva vida. Les criatures són veritables i reals manifestacions de la bellesa i bondat de Déu, per això brolla del cor la lloança i acció de gràcies al Creador. (Salm 148).

## 6) Pietat:

La nostra pobresa ens porta a demanar a Déu la seva gràcia, ajut i perdó. Alhora augmenta en nosaltres una confiança en Déu. També ens porta a una obertura amb els germans tractant-los amb mansuetud i amabilitat. En moments de tensió i divisió els supera amb sentiments de comprensió, tolerància i perdó.

## 7) Temor de Déu:

No es tracta de tenir por de Déu ni de defugir pensar i recordar-nos d'Ell. El do del temor de Déu és quelcom més noble i sublim. Quan l'home reflexiona sobre la majesttat de Déu, i com ens ha estimat, llavors experimenta constricció i humiliació, però confiant en la misericòrdia divina i en la bondat de Déu, que vol la salvació eterna de tots, voldria estimar-lo més i té por de no fer-ho. És un temor filial o un amor que el porta a evitar el pecat i romandre sempre en el seu amor.



Veniu, Esperit Sant,  
Deu-nos els dons que teniu,  
els vostres dons esperats,  
la sacrosanta Setena,  
la joia immortal i plena.

Mn. Àngel Pla



## L'Aplec de Calders

El dia 25 de març va tenir lloc l'Aplec de Calders, una celebració que el pas del temps havia deixat en l'oblit i que des de fa uns anys el Grup Nova Frontera ha tornat a fer reviure.

En frueix tothom, però d'una manera especial la gent gran de Bonmatí i Constantins, que en altres temps tenia i encara manté una devoció especial a la verge de Calders.

Va celebrar-se una missa a la bonica capella romànica, acte que va oficiar mossèn Àngel. Al final es van cantar els goigs en honor de la Mare de Déu.

La festa es va completar a l'envelat, curiosament preparat, amb un dinar de germanor, al final del qual els assistents van poder xalar amb una sessió de ballables amenitzats pel Duo Xarleston. ●



## Actuació de la Maravella a l'envelat de Bonmatí

El passat 18 de març, a l'envelat, com en anys anteriors, la cobla orquestra Maravella va fer la presentació del conjunt musical de la nova temporada. El nombrós públic assistent, que va emplenar l'espai local, va poder gaudir d'una magnífica interpretació de ballables d'ahir, d'avui i de sempre, un repertori que convida a poder-lo fruir cada començament de temporada. ●





## Assemblea del Grup Nova Frontera



El passat mes de març, el Grup Nova Frontera va convocar els seus socis a l'assemblea que anualment celebra. La reunió es va desenvolupar amb tota normalitat i el punt principal de l'ordre del dia va consistir en la renovació de la Junta de l'entitat. Per unanimitat dels socis assistents, la Junta de Nova Frontera ha quedat constituïda per les següents per-

sones: Florenci Pidemont, president; Fina Martín, vice-presidenta; Sílvia Sureda, secretària; Carme Pujolràs, tesorera; Matilde Peracaula, Maria Lluïsa Riera, Montserrat Casadevall, Marià Fornés, Josep Pigem, Benet Valentí i Maria Pol, vocals. Va presidir la reunió Vicenç León, responsable de l'equipament de Benestar Social de les Bernardes de Salt. ●

## Activitats previstes per a l'estiu

El proper 23 de juny, l'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí té previst organitzar un sopar i un ball on no hi faltaran el cava i la coca per celebrar la revetlla de Sant Joan. Per la seva part, el Grup Nova Frontera prepara per al proper 14 de juliol una benedicció d'automòbils, seguida d'un sopar i un ball a l'envelat de Bonmatí.

Esperem comptar amb la vostra assistència a tots dos actes. ●

## L'ONG Bonmatí Solidari

L'any 2000 va ser l'Any Internacional de la Cultura i la Pau i per aquest motiu l'Ajuntament va voler donar un aire solidari als actes oficials del nostre municipi. És per això que ens va proposar a uns quants veïns del poble que hem estat treballant en països del Tercer Món que organitzéssim una xerrada per parlar de les nostres experiències. Així, en el decurs de la conferència-col·loqui "Bonmatinencs al tercer món", celebrada al col·legi públic Sant Jordi, en Xevi Roura va explicar la tasca que va dur a Mèxic D.F. donant classes de matemàtiques a joves de la zona més marginal de barraques de la capital mexicana. La Marta Cos i la Magda Pérez van parlar de les classes de reforç que van donar a nens i nenes d'una zona rural molt pobre d'El Salvador i en Carles Roure ho va fer sobre la seva participació en la reconstrucció d'un edifici al país africà de Costa d'Ivori. Per la seva part, l'Anna Serinyà va tractar de la visita a Burquina Faso que va fer amb els companys d'institut amb els quals va guanyar el premi d'Intermón d'àmbit estatal per un treball de recerca sobre el Senegal (Àfrica).

Arran de la celebració d'aquesta conferència-col·loqui es va veure la conveniència de crear una organització no governamental al poble, una ONG oberta a tothom que volgués col·laborar en tasques solidàries de forma totalment voluntària.

Aquesta ONG, batejada amb el nom de "Bonmatí Solidari", neix amb l'esperança d'ajudar a d'altres campanyes solidàries, tant per a països del tercer món com per a Catalunya. A partir de diferents actes que organitzarem, s'intentarà sensibilitzar al poble sobre problemàtiques socials, immigració, gent gran, marginació, gent jove...

Esperem, doncs, poder comptar amb el vostre suport. Si voleu més informació podeu accedir a la pàgina web de l'ONG que és la següent: <http://es.geocities.com/bonmatísolidari/>

D'altra banda, l'organització disposa actualment d'un saldo positiu de 594.031 pessetes, d'acord amb el següent estat de comptes:

Ingressos	
Festa de Sant Joan .....	224.000 pessetes
Festa Major .....	152.100 pessetes
Festa Mexicana .....	337.931 pessetes
<b>Total ingressos .....</b>	<b>714.031 pessetes</b>
Despeses	
Aportació.....	100.000 pessetes
Exposició.....	20.000 pessetes
<b>Total despeses .....</b>	<b>120.000 pessetes</b>

ONG Bonmatí Solidari

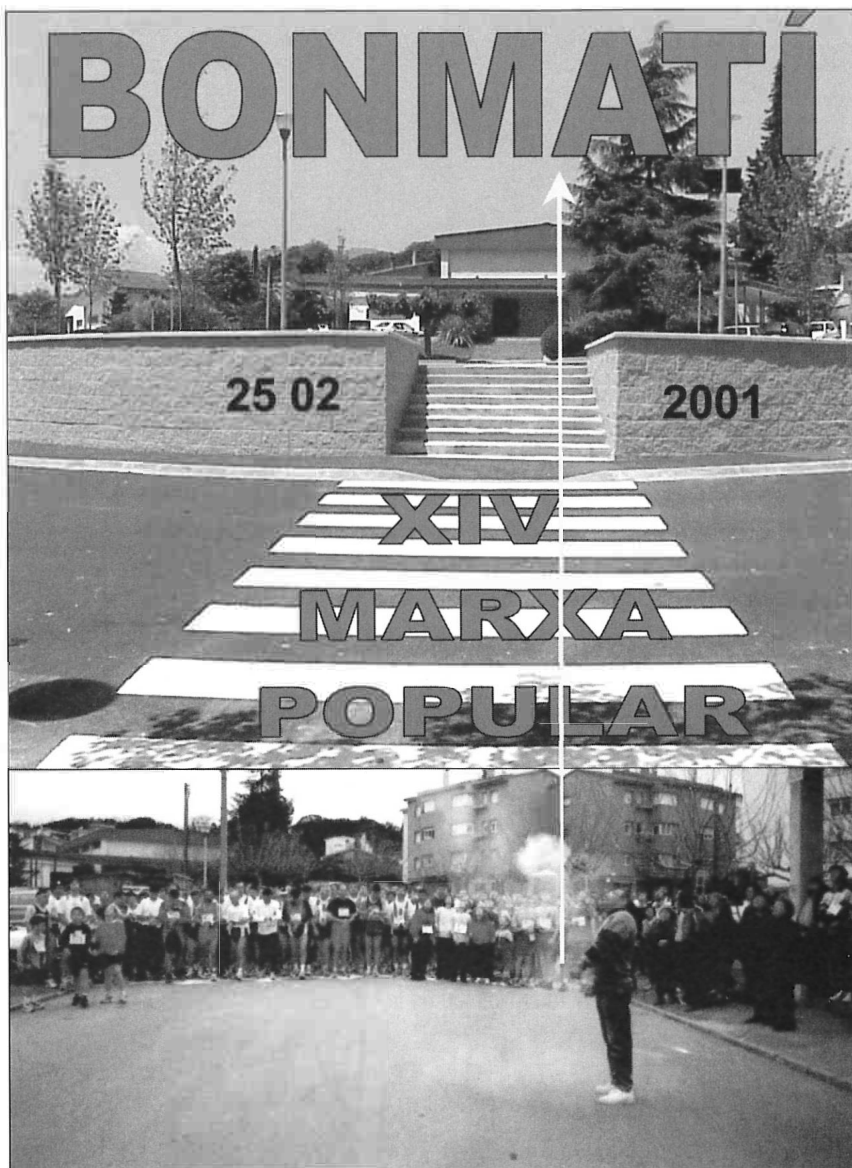




# XIV Marxa Popular "Anar-hi anant", una marxa passada per aigua

Aquest any el temps no ens va acompanyar gaire; ja que el diumenge 25 de febrer no solament va ploure sinó que va caure aigüaneu.

Aquells que alguna vegada heu participat en la marxa, ja us podeu imaginar el que això representa, tant per a l'organització com per als que van a caminar. A darrera hora es varen fer alguns canvis: es va anul·lar la marxa llarga davant la impossibilitat de poder assegurar que el traçat estigués perfectament marcat, i es va resseguir tota la curta de nou. L'assistència no va ser tan nombrosa com els darrers anys, però malgrat tot, a 2/4 de 9 del matí hi havia 400 persones caminant o corrent sota una fina pluja. Vàrem condicionar l'escola per tal de poder rebre tots els participants i refer-los del fred i la mullena. Per això teníem preparat un bon esmorzar amb pa amb tomata, amanida, carn, tot tipus de begudes, taules i cadires per seure, un cafè amb llet ben calent i una bossa amb l'obsequi tradicional de cada any. Tot i els entrebancs, a l'escola es respirava un ambient de festa i companyonia. Aprofitem aquest escrit per expressar el nostre agraïment a tots els participants, entitats col·laboradores i a totes aquelles persones que amb el seu esforç fan possible cada any que aquesta marxa s'hagi convertit en una tradició. ●



## St. Julià del Llor celebra l'aniversari de la segregació del municipi

El passat 29 d'abril, Sant Julià del Llor va celebrar el XVIII aniversari de la segregació del municipi amb un aplec a l'església parroquial organitzat per l'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí amb la col·laboració de la Comissió de Festes de Sant Julià del Llor i Bonmatí.

La celebració es va iniciar al migdia amb l'Ofici solemne, que va comptar amb l'acompanyament de la Coral de Bonmatí, dirigida per Francesc Petit.

A les 2 de la tarda es va iniciar el dinar de germanor amb un menú preparat per la colla de Roses "de la barca al plat" i consistent en entrants, fideuà, pa, vi i postres.

Havent dinat hi va haver una estirada de corda i a 2/4 de 4 la cobla La Principal de Porqueres va començar a interpretar sis sardanes, que molts assistents van ballar. ●



## El Grup II.lusió

Un altre any hem celebrat la Festa dels Reis, i amb la col·laboració de molta gent que ens ajuda, fem possible que cada any sigui més bonica i que molta gent dels pobles de les rodalies vinguin a gaudir-ne i a buscar els bonics regals que Ses Majestats donaran a la mainada al mateix envelat. Mentre els grans s'esperen, gaudeixen d'una bona xocolatada amb coca i melindros.

Aquest any hem entrat al nou mil·lenni i Ses Majestats els Reis Mags d'Orient han vingut carregats de bones esperances, molts regals i de bona avinentesa per a tots els familiars, veïns i pobles del món; nosaltres el Grup II.lusió ho desitgem a tothom. ●

M. Àngels Torrent



## Jornades Culturals Sant Jordi 2001



# Primavera i estiu al Collsacabra

Sovint ens abelleix eixir, enlloc de passar hores repapats davant el televisor. Ens tempta agafar el cotxe, malgrat l'acostumada deixadesa de la carretera de la Salut, i llavors és bo parar-se en qualsevol lloc. Endinsar-se pel bosc tot passejant... on et trobes amb una gran pau i amb vistes superbes d'una majestuositat extraordinària i corprenedora. Ens atrau la fondària d'un gorg, el pas d'un rierol, diferents corriols i tresqueres, en un passeig canviant i amè. Les muntanyes o valls s'esglaonen en garlandes, com un paradís perdut. Cal estar-hi una llarga estona. La panoràmica que s'ofereix als nostres ulls és un gran espectacle. Reposar una estona i ensumar la flaire dels boscos. La llum del sol cau amb una matisació i una dolçor incomparable. El paisatge sol ser meravellós, per qui li agradi la natura. Per aquests verals hi regna un gran silenci. Paratges naturals molt bonics i valls silencioses, torbades per la xiuladissa dels ocells. Marges profunds i exuberants arbredes. Un aspecte romàntic, amb vistes espaterrants i amb muntanyes rocalloses al fons.

En tot temps pot ser un viatge màgic. A la primavera, el paisatge esclata en mil colors. La vida es torna rica i plena. Hi ha una tremolor a l'aire i una lluminositat transparent. La gent de ciutat busca el sol en paratges extraordinàriament diversos, amb catifes de colors esclatants de la iniciada flamejant primavera, barrejant els plaers de la vida campestre amb el contacte d'aquests viaranys acollidors. Les flors boscanes comencen a despuntar les seves poncelles, reprenent l'empenta puixant dels seu creixement primaveral. El rigor de l'hivern es retira. Les últimes neus del cim de les muntanyes llunyanes del Pirineu marquen la frontera entre el cel i la terra. El floreix de la primavera, amb una verdor exuberant, invita als excursionistes que descansen esbufegant a fer tombarelles per l'herbei dels prats de gespa degudament dallada o sobre la verda catifa clapejada de flors boscanes amb un perfum net que tot ho embauma. És el pletòric despertar d'aquesta estació, amb un aire encara un xic fresquívol a l'ombra.

Els paratges que envolten Cabrera, tot el Collsacabra i, per què no, també les Guilleries, esclaten de verdor. Les branques i els branquillons dels arbres s'omplen d'un espès mantell de fulles tendres. La bellesa del seu paisatge domina la nostra sensibilitat, contemplant un panorama ple d'encant i amb indrets de contes de fades, voltats de prats ondulats, amb una brillantor verdosa, vellutada i suau, amb tots els colors propis del camp. Al sotabosc, tot de brucs i ginestars florits, amb flaïres de farigola i altres herbes aromàtiques. D'imprevist, algun vol decidit i veloç d'ocells fendeix l'espai, amb gran piuladissa cercant menjar, mentre reflen i canten. Als matins por haver-hi una mica de boira en una banda o en l'altra de la carena, i se senten els esquellots de les vaques que pasturen en els prats, o el belar dels xais, allà sota la broma baixa.

Algun núvol fosc cavalca sobre el blau del cel i no es pot descartar que en aquesta blavor puríssima es formin nuvolades flonges de contorns mòbils i gràcils que naveguen empeses lentament per una mica d'aire fi. Àdhuc els núvols poden

engegar ruixats intempestius. Pluja que sembla que apareix per despertar les olors de la terra. El ressò del ruixim més o menys intens sobre el cotxe, la misteriosa harmonia del paisatge, tot traspua un encant sanitos i ens permet admirar la variació dels reflexos dels núvols en els bassals d'aigua de la pluja. Pluja que no durarà gaire, i que fa que en aquestes contrades tot hi arrelí que fa gust. Ben aviat tornarà a lluir el sol. I en el camí de tornada ens permetrà observar alguna meravellosa posta de sol, gens ensopida, encara que lògicament no tan bonica com en la tardor.

A l'estiu, diuen que tota cuca viu. L'aire del matí, però, és un bàlsam refrescant que ens amoixa el rostre. És el fruit dels joves i menys joves. Tot i l'esfereïdora lluminositat del sol, el dia ens invita a cercar arbredes magnífiques, que són abundoses en aquesta part de la muntanya.

Cal buscar una raconada, amb ambient ombrívol i fresc. No és difícil contemplar a la gent de la ciutat, assedegats de verd, com aprofiten qualsevol lloc per passar-hi el dia reposant sota els arbres. Els veus caminant, panteixant per la calor, enfilant alguna tresquera, per resguardar-se de l'acaparador sol del migdia, abans que comenci a torrar de debò. Després del dinar, es pot aprofitar l'ombra per fer-hi una becaina, amb temps per mirar les vaques que estoïcament segueixen en els prats, passant les hores pausadament, impassibles a la calor o altres canvis atmosfèrics, ignorant olímpicament els forasters.

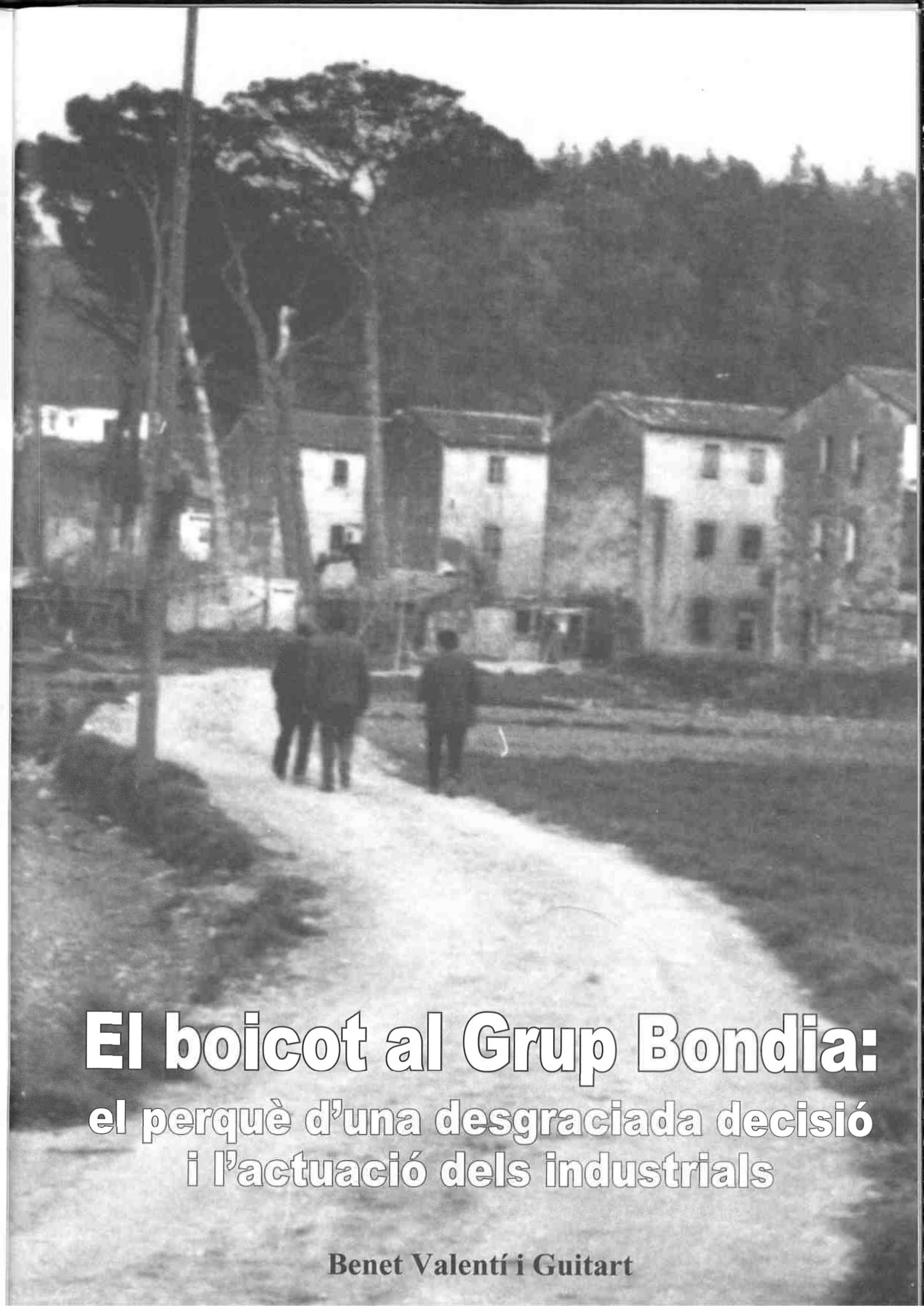
A mitja tarda, quan la calor comença a minvar, i fruit de tant en tant d'un ventijol que amanyaga els nostres rostres, que ho agraeixen de debò, val la pena endinsar-se pel bosc, trepitjant la brosta, escoltant el fregadís de fulles seques mogudes per l'oreig benefactor. Només sentim, per entre les branques dels arbres, la piuladissa dels ocells diürns que trenquen la pau del boscam. Per alguna clariana, alçarem els ulls al cel per desentranyar el misteri de les figures que fan i desfan els núvols. Pot ser que, en algun moment, es compliqui la situació atmosfèrica i provoqui alguna tempesta estiuenca. Abans que arribi la tamborinada, buscarem un llogarret adient per prendre un mos i reposar forces i si és possible fer petar la xerrada amb la mansuetud de les seves gents. Acabada la ruixada, sentirem els perfums de terra mullada, després de sequera.

Durant l'estiu el dia és llarg. Hi ha temps per a tot. Caminar, jugar, reposar, però quan la tarda comença a cedir i abans no llostregi, agafarem el camí de tornada cap a casa, aprofitant l'última hora, i la mica d'aire, per refrescar-nos les idees mentre el dia s'esvaeix i tal volta en els boscos, la remor del ventolí és substituïda pels crits dels ocells nocturns.

Segur que aquestes excursions hauran estat una experiència fascinant. ●

Pere Motjer





# **El boicot al Grup Bondia:** **el perquè d'una desgraciada decisió** **i l'actuació dels industrials**

**Benet Valentí i Guitart**

**Foto de Portada:**

1968- Camí per on van circular els camions per construir cases, escoles i església del Grup Bondia. El terreny d'ambdues bandes era del propietari Mata, el qual, per eixamplar-lo, va demanar un preu abusiu.

## El boicot al Grup Bondia: el perquè d'una desgraciada decisió i l'actuació dels industrials

En anteriors reculls històrics ja hem fet esment de la humiliant manera de viure a què estaven sotmesos els habitants de les colònies industrials a finals del segle XIX fins ben entrat el XX. També hem puntualitzat que la de Bonmatí gaudia d'un cert privilegi comparat amb les altres. En part, aquest avantatge estava motivat per la independència que suposava per a les famílies no haver d'estar subordinades a un mateix amo, tant en la feina com en l'estatge (veure "La vida a la colònia de Bonmatí", pàgines 1 a 16 de L'AMIC núm. 17).

Aquesta preeminència va tenir efectes fins al 1939, any en el qual la raó social "Fàbricas L. Mata y Pons S.A." va comprar tota la Colònia a Josep M. Bonmatí, la família del qual va perdre tots els drets; la Paperera Torras el 1945 es traslladà a Flaçà i la cotoneria Casacuberta cedia a Tèxtil Armengol, d'acord amb el nou amo, els drets d'explotació fins al 1945, uns drets que el nou industrial no va

complir. A causa d'aital incompliment entre els dos fabricants Mata i Armengol, s'entaula una contesa jurídica que durarà més de 30 anys, mentre el nou propietari, que ja disposava de la nau i la resta de coses del desaparegut paperer, porta a Bonmatí la maquinària d'una fàbrica que explotava a Vilanova i la Geltrú en règim de colònia. Una vegada va tenir l'utilatge en condicions de produir manté la fàbrica sense activitat fins a l'any 1953, any en què les autoritats governatives li van exigir la seva posada en marxa amb la consegüent obertura dels 50 pisos i escaig que havia desocupat la gent que va traslladar-se a Flaçà. No cal pas dubtar que els bonmatinencs, a causa d'una cruent postguerra i amb una indústria sense activitat, van viure uns anys molt greus.

Mentrestant, el fabricant arrendatari sense escrúpols de cap mena, aprofita una època de vaques grasses que viuen els industrials tèxtils. Per a ells





és un moment esplendorós motivat per les guerres espanyola i europea amb les seves corresponents postguerres; amanit amb el pírric jornal que paguen els treballadors. Un obrer en una setmana normal de 48 hores cobra 94 pessetes. La misèria al país és general, tant, que l'obrer per anar fent la viu-viu ha de treballar 60 hores setmanals... ah, però com a compensació, el masover, Armengol, de tant en tant, mostra el seu bon cor i la seva generositat tapant la boca dels obrers amb un pa.

Déu n'hi do; en tant que la seva empresa produeix a tota tesa i es farceix de calés. De fabricant petit ha passat a ser un important industrial.

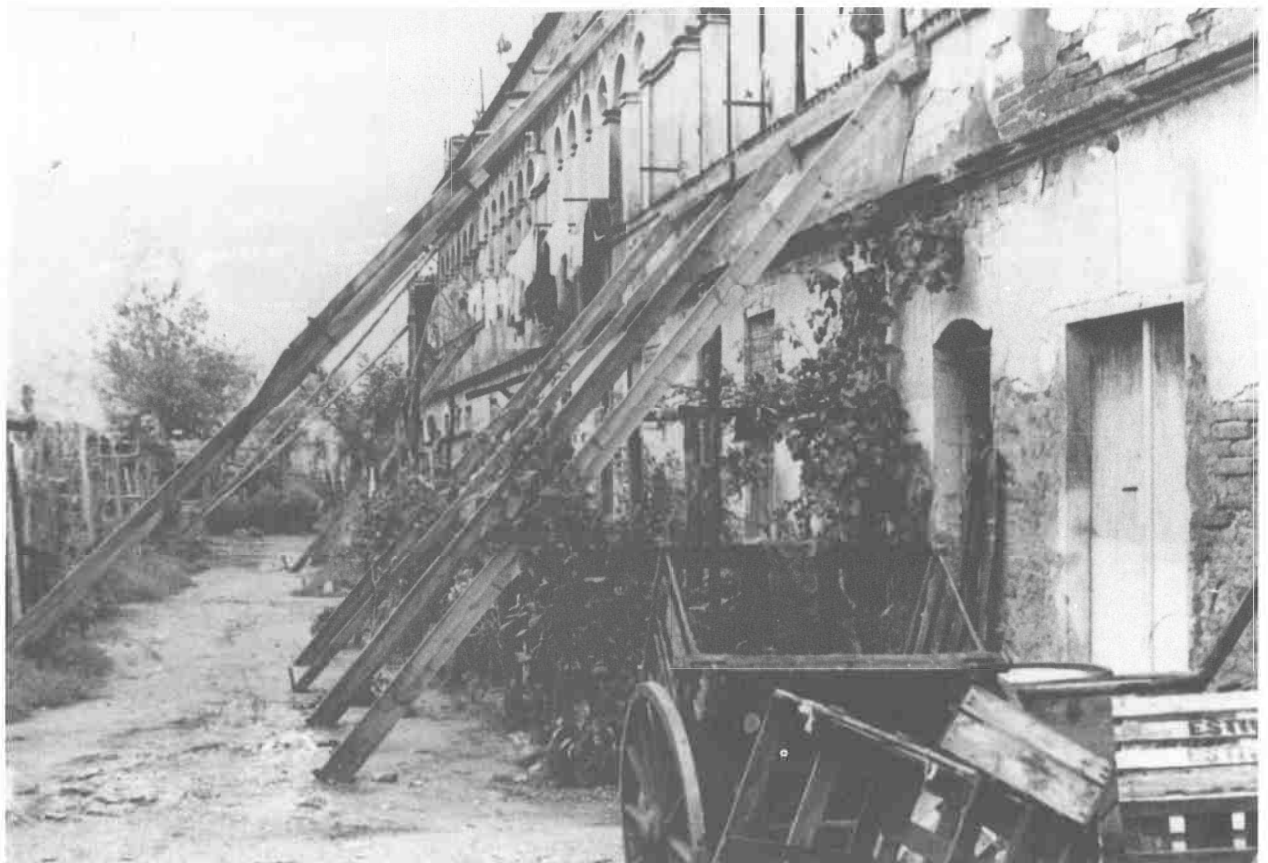
L'altre, l'amo Mata i Pons, ha romàs amb els braços plegats només obsessionat amb plets i judicis intentant foragitar qui s'ha convertit, ja fa anys, amb el seu acèrrim enemic. A causa d'aquestes rancúnies, l'un i l'altre comprometen llurs treballadors convertint la Colònia en dos bàndols oposats. El masover no ha deixat d'especular i l'amo ha estat ronzant una bona colla d'anys.

El propòsit de Mata i Pons és controlar i dominar amb esperit colonialista com fa en alguna altra fàbrica del Llobregat.

D'ara endavant, un cop posada la fàbrica en funcionament, Bonmatí sabrà què és viure en una colònia condicionada per un sol amo. Entre els fabricants es creen unes desavinences que transcendeixen als obrers d'una i altra fàbrica: els qui treballen per a l'amo i els qui ho fan a la factoria de l'adversari. Aquests són considerats obrers de segona, i ho són d'una manera especial a partir del 1961, a causa d'un canvi de guiatge a la Colònia i l'empresa. Si algú té la pretensió de millorar el seu estatge sols troba entrebancs per part del representant, malgrat que la reparació la vulgui costejar el llogater.

Mentrestant, el propietari, per salvar la responsabilitat, declara la Colònia en estat de ruïna. Per altra banda, cal deixar constància que els estadants dels pisos pagaven de lloguer una quantitat irrisòria, la mateixa que cobraven els Bonmatí abans del 1936. Entre deu i quinze pessetes mensuals.

Cansats d'aquest irregular procedir, uns homes de la Colònia constitueixen un patronat o cooperativa i compren uns terrenys a tocar la demarcació del propietari. La constitució d'aital patronat provocada per l'actitud de l'amo és ben rebuda per tothom menys per ell.



1973- A causa del nul manteniment, la Colònia fou declarada en estat ruïnós.

Aquesta introducció vol servir per posar en situació al lector. L'actual amo, Mata i Pons i els seus dirigents no paeixen la tasca que porta a cap el patronat, el qual ja ha construït 40 estatges de protecció estatal que estan a punt de ser habitats, algun d'ells per obrers de la seva factoria. El patronat també té el nou projecte d'aixecar-ne 60 més, un pla que ja ha estat "beneït" pel Ministerio de la Vivienda. Abans, el Ministerio de Educación y Ciencia ja havia aprovat la construcció d'unes escoles al nou grup, un establiment educatiu que ja comença a donar els primers fruits.

Per altra banda, la marxa de la moderna indústria tèxtil de l'agosarat masover Armengol és pròspera i aixeca una gran nau (avui Levi's) a prop de la Colònia i fora de la demarcació dels Mata.

L'any 1973 Bonmatí tenia una única entrada mitjanament transitable que unia el pont amb la plaça de D. Manuel. Per aixecar el Grup Bondia, tot el transport es feia a través de dos vials: el del carrer del Pi i Sant Ramon, però era tanta l'animadversió que tenia l'amo vers el nou grup i els seus protagonistes que va veure tremolar els propòsits caciquils que tenia ficats a la ment, el primer de tots, foragitar

l'industrial masover Tèxtil Armengol. Amb aquesta malvolença per entrebancar les obres i el funcionament del nou Grup Bondia, que ja disposava d'habitats, escola i església, l'amo Mata pren la ridícula i tercermundista decisió de plantar a les sortides dels esmentats carrers unes bigues de ferro en posició vertical amb l'objectiu d'impossibilitar el pas de tots els vehicles que es dirigeixen al nou grup, una construcció que està en auge i promet molta projecció.

La indignació a la Colònia és gran, és una esdevinença seguida amb molta curiositat des dels pobles propers a Bonmatí. Quan es comprova la feblesa amb què actua l'Ajuntament d'Amer, institució a la qual li pertoca la responsabilitat, ja que han plantat les bigues sense permís, el veïnatge pren cartes en l'assumpte posant la notícia en coneixement de la premsa gironina, el ressò de la qual arriba als diaris de Barcelona.



1973- D'aquesta manera va ser interceptada la circulació de vehicles pels carrers del Pi i Sant Ramon.

Recollim tot seguit fragments d'un treball publicat al diari "Los Sitios de Gerona" el dia 13 d'abril de 1973 signat pel periodista J. Sureda Prat.

"- Sr. Mata. ¿Por qué han cerrado las dos calles?

- *Simplemente porque Bonmatí es una colonia nuestra, y aquellas calles están en terreno de nuestra propiedad.*

- *Pero alguna razón habrá que les haya obligado a dar semejante paso.*

- *Hay una y se la voy a explicar. Cerca de Bonmatí se ha construido una urbanización bastante poblada y ello ha traído consigo un considerable aumento del tránsito rodado por las calles del Pi y San Ramón, ya que los habitantes de Bon-Dia, tal es el nombre de la urbanización, utilizaban estas dos calles para coger la carretera o camino que va al nuevo poblado. Este tránsito podría provocar algún día accidentes y nosotros queremos proteger a nuestros trabajadores que viven en las dos calles, además de que si ocurrieran desgracias dentro de nuestra propiedad nos sentiríamos responsables. Esto es lo que nos ha aconsejado el cierre.*

- ¿Pero no perjudican a los que viven en Bon-Dia?

- *Hay otro camino, precisamente el normal, el que fue primitivo paso.*

- ¿Por qué no habían cerrado antes, hace años, las dos citadas calles?

- *Antiguamente sólo pasaban contados coches. Además, ¿un día u otro había de hacerse, no?*

*El periodista afegeix:*

- *"¿Qué sucederá ahora? Nosotros, y puede que también el hombre de la calle se pregunte ¿qué va a suceder ahora?"*

- *Es difícil de predecir. Municipio y propietarios alegan sus razones, quizás deberán ser los tribunales los que digan su última palabra, pero mientras no se decida algo definitivo, ¿Continuarán las vallas o por el contrario serán levantadas?"*

Tres dies més tard, a la secció "Cartas al director" de "Los Sitios", uns veïns rebaten les declaracions del propietari José Mata.

### **"Réplica de los vecinos del Grupo Bon-Dia de Bonmatí a las declaraciones del representante de la fábrica Mata y Pons**

Sr. Director de Los Sitios

Muy señor nuestro:

*Los abajo firmantes, en nombre y representación de los vecinos del Grupo Bon-Dia de Bonmatí Juan Costa, Juan Fontané, Pedro Quer, Alberto Surroca, Francisco Pagés, Manuel Torrent, José Pujals, Ana Masdevall, Emilio Angelats, Luís Puigdemont, Luís Giberta y Joaquin Quer le rogamos se sirva publicar la siguiente carta:*

*Ante la indignación y sorpresa producida por las declaraciones de D. Juan José Mata, referentes al vallado de unas calles de Bonmatí, aparecidas en este Diario en su edición de fecha 13 de los corrientes, haciéndonos eco y portadores del deseo general de dar una contestación al mismo que esclarezca los hechos que en el citado artículo se mencionan y hacen referencia, tenemos que manifestar.*

*Recordando el primer párrafo de las declaraciones de Don Juan J. Mata, en el que dice "...porque Bonmatí es una colonia nuestra y aquellas calles están en terreno de nuestra propiedad".*

*Contestamos para recordar a este señor que las citadas calles desde hace setenta años estaban abiertas al tránsito y que precisamente ahora en el mundo el concepto de colonias ha debido ser cambiado por una libertad ganada por el mejor nivel y cultura de los hombres.*

*Y continua diciendo, como para mitigar las anteriores declaraciones, "...ello ha traído consigo un considerable aumento del tránsito rodado por las calles del Pino y San Ramón, ya que los habitantes de Bon Dia utilizaban estas dos calles para coger la carretera o camino que va al nuevo poblado..."*

*A ello hacemos constar que desde el año 1967 en que se empezó a construir este poblado que se levantó precisamente debido al lamentable estado de las viviendas propiedad de Fábricas L. Mata y Pons, las cuales no disponían de los más elementales servicios de higiene y siendo el estado de conservación de los edificios de completa ruina, tal como lo han demostrado los apuntalamientos de*



*todas las galerías existentes a lo largo de las calles, nunca se ha producido el más leve accidente ni percance ocasionado por el tránsito, ni siquiera en plena construcción, cuando era mayor y constante el paso de vehículos de carga.*

*Y hacemos mención de la carencia de todo accidente para contradecir el argumento del señor Mata que dice que cerró las calles para preservar a sus trabajadores que en ellas viven, de todo accidente de tránsito, argumento a todas luces poco convincente y completamente fuera de lugar. Dice también el señor Mata que existe otro camino para llegar al poblado, el cual es precisamente el normal existente desde siempre. Este paso es precisamente el que no precisa comentario porque todavía puede ser recorrido sorteando gallineros y barracas construidas a su vera y que por no ser de posible uso su estado ha decaído hasta el punto de no poderlo utilizar ahora que ya no tenemos otro por donde pasar, como lo demuestra el hecho de que el coche escolar que transporta a los alumnos de las vecinas comarcas a las escuelas construidas en el Grupo Bon-Dia se ha visto obligado a dejarlos en la "Plaza D. Manuel" desde la cual tendrán que recorrer a pie unos 500 metros para llegar a las escuelas, y recordamos que esto tendrán que hacerlo en días de lluvia, de frío, sin que los padecimientos de estos críos parecen conmover a nadie.*

*Sabemos que nuestro alcalde se ha interesado vivamente en su rápida solución, ya que tenemos conocimiento que tiene audiencia solicitada con el Gobernador Civil, a fin de ponerle al corriente de todo cuanto acontece en Bonmatí para lograr su apoyo y resolución del citado conflicto.*

*Atentamente les saludan*

**José Costa y Benito Valentí"**

Vull fer notar que l'original presentat al diari "Los Sitios" era més expressiu però la censura governativa va fer córrer les tisores.

També els diaris "Los Sitios de Gerona", "Solidaridad Nacional", "Hoja del Lunes", "La Vanguardia" i "Correo Catalán" foren les publicacions que van notificar i comentar el tancament de carrers de Bonmatí, però d'entre els diversos comentaris publicats pels diaris abans esmentats sobresurt en el "Diario de Barcelona" del 19 d'abril de 1973 la col·laboració de J. Colleldemont. Diu així:

*"Bonmatí: prohibido el paso por la colonia  
Todo empezó hace quince días. Los vecinos del barrio "Bon Dia" de Bonmatí se encontraron con la sorpresa de verse privados del paso hacia sus viviendas en las calles del Pino y San Ramón dentro de la colonia propiedad de la empresa "Mata y Pons S.A." Fueron colocadas al final de las calles unas gruesas vallas de hierro sin previo aviso a los vecinos ni a las autoridades competentes. Las vallas han provocado la indignación del pueblo. La prensa se ha hecho eco del problema y el Ayuntamiento de Amer ha tomado cartas en el asunto.*

*Si bien es cierto que la colonia Bonmatí es propiedad particular, no es menos cierto que desde hace más de setenta años las calles de la colonia han sido de dominio público siendo utilizadas por los vecinos de la colonia y los que no lo son.*

*En el año 1967 empezó a construirse un nuevo barrio de viviendas gracias al tesón y constancia de unos vecinos que se constituyeron en patronato. Las viviendas, es bueno decirlo, pertenecen en gran parte a obreros que residían en la colonia hasta la inauguración del nuevo grupo.*

*El contraste entre unas viviendas y las otras salta a la vista. El nuevo barrio ha sido construido según normas urbanísticas actuales. Los precios, según me informan los mismos vecinos, han sido muy módicos, haciendo posible que muchos obreros se conviertan en propietarios de su propio hogar. Cuando todo parecía quieto y tranquilo surge el problema creado por la empresa al cortar el paso por el interior de la colonia.*

*Empresa y Ayuntamiento y vecinos han aireado sus razones en pro o en contra del hecho. El periódico "Los Sitios" de Gerona ha informado de razones más humanitarias. Y alude al aumento de tránsito rodado por las calles citadas, lo que supone grave peligro para los habitantes de la colonia.*

*Nada, como si el alcalde de Barcelona, que dicho de paso es de Amer, municipio del que depende la colonia citada, de la noche a la mañana decidiera prohibir el tránsito rodado en la urbe para evitar peligros de circulación.*

### **Opinión de los vecinos**

*Los vecinos opinan, aunque a simple vista se adivina los que viven en las viviendas de la colonia y los "libres". Estos hablan en voz alta, sin temor. Aquellos en voz baja y siempre finalizando con la frase "jo encara visc aquí, sap..."*

*Cito un párrafo de la carta que escribió un grupo de vecinos del que se deduce claramente su punto de vista y su respuesta a las razones de la empresa: "Desde el año 1967 en que se empezó a construir este poblado que se levantó precisamente debido al lamentable estado de las viviendas propiedad de fábricas de L. Mata y Pons, las cuales no disponían de los más elementales servicios de higiene y siendo el estado de conservación de los edificios de completa ruina, tal como lo han demostrado los apuntalamientos de todas las galerías existentes a lo largo de las calles, nunca se ha producido el más leve accidente ni percance ocasionado por el tránsito, ni siquiera en plena construcción, cuando era mucho mayor y constante el paso de vehículos de "carga".*



*La Colònia presentava l'any 1973 un estat lamentable i trist.*



*Galliners, barraques, rates i carrers amb el pas obstruït. No calen comentaris.*

### **El Ayuntamiento interviene**

*Por último existe la actitud decidida del Ayuntamiento. El hecho va a ser denunciado al gobernador civil, según declaró el señor Narciso Junquera, alcalde de Amer. El Ayuntamiento de Amer mantiene un sereno en el barrio, cuida de la luz pública, escuelas nacionales, así como del arreglo y conservación de tales vías. Todo esto añadido al uso público de las vías desde su creación, hacer prever que abundantes razones asisten al Ayuntamiento y a los vecinos, que seguramente la justicia tendrá que dirimir. Según los vecinos el problema real tiene dos vertientes: una, el disgusto de la empresa por la iniciativa de sus obreros de desligarse de la colonia y tener sus propias viviendas. Otra el pleito existente entre la firma "Mata y Pons" y la firma "Armengol S.A.", otra factoría existente en la colonia. Esta última ha adquirido unos terrenos colindantes con las calles del Pino y San Ramón, al parecer para ampliar la factoría.*

*Mientras, el paso está cortado y los vecinos tienen que circular entre gallineros y estiércol. Los niños que van a la escuela tienen que llegar a pie, ya que el camino es excesivamente estrecho y su estado deplorable, no pudiendo circular por él el autocar escolar.*

*Las vallas no han sido quitadas. La gente siente indignación y cree que ganará "el más fuerte" ¿Quién será en este caso el más fuerte?"*

El propietari Mata gaudia de molta amistat i influència amb Anguera Sansó, l'aleshores governador civil de Girona. La premsa en general ja havia informat extensament del fet i la primera autoritat de la província tenia la temença que les conseqüències no tinguessin un ressò polític, ja que s'apropava el Primer de Maig, una diada que en aquells moments el règim franquista mirava molt de reüll.

Per evitar qualsevol aldarull, a corre-cuita, el propietari obre una via d'accés a Bonmatí des de la carretera de Sant Martí de Llémena, però això sí, sense retirar les bigues.

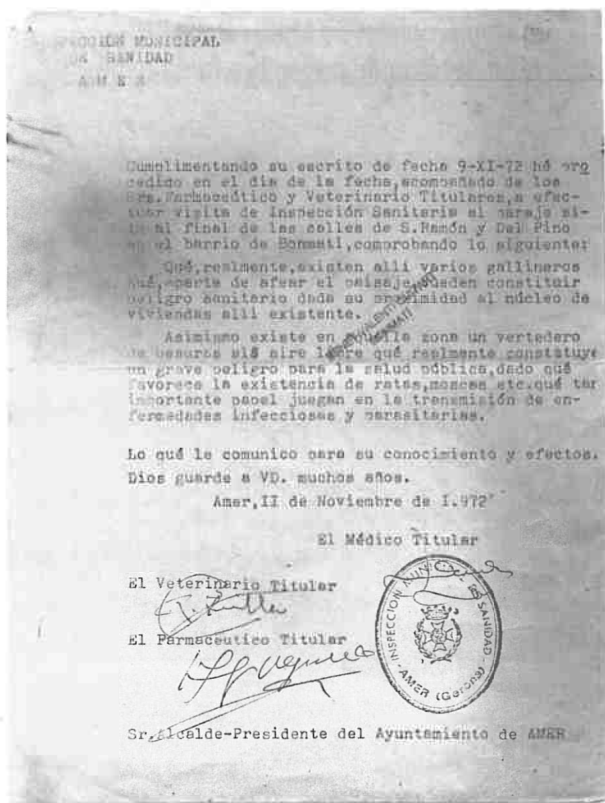
En la decisió final va imperar la llei del més fort. Per una banda, Mata i Pons, perquè era l'amo, per l'altra per la prepotència política d'un governador civil en temps de dictadura adobat per la feblesa de l'Ajuntament d'Amer.

Com s'ha dit abans, el més fort va ser l'amo Mata, que el 1975 va vendre la Colònia a Tèxtil Armengol. A partir d'ara, fàbriques, carrers, pisos i altres hisendes passen a dependre del nou propietari.

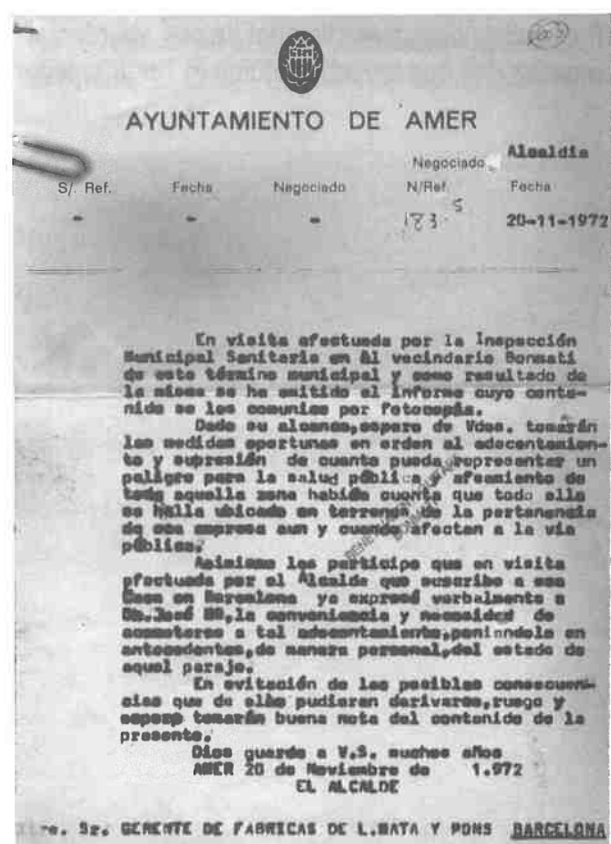
El 1979, a causa d'una forta crisi a la indústria tèxtil, Armengol, el nou propietari, s'acull a uns plans de reestructuració i, emparat en els mateixos, deixa la plantilla sense cap obrer sense costar-li cap diner, ja que les indemnitzacions van recaure en el Fons de Garantia. Total, que va aconseguir allò que pretenia.

El 1985, quan la Colònia havia deixat de ser-ho, ja que Armengol havia venut els estatges, el primer Ajuntament independent de Sant Julià del Llor i Bonmatí porta a cap la urbanització de la mateixa i converteix l'improvisat pas de les discòrdies en el principal vial d'accés a Bonmatí.

Tot allò que s'ha exposat fins aquí no és pas amb ànim de qualificar només el propietari Mata i Pons de predominant. El masover Armengol també era tallat amb el mateix patró. Aquest gaudia de l'avantatge que continuava pagant poc més o menys el mateix arrendament del seu antecessor Casacuberta abans del 1936. Només tenia interès a avorrir



Escrit tramès el 20 de novembre de 1972 per l'alcalde d'Amer al gerent de la Fàbrica L. Mata y Pons instant-lo a arranjat la zona situada al final dels carrers Sant Ramon i del Pi, en la qual, a més de galliners, hi havia un abocador d'escombraries on no hi faltaven les rates.



Informe de la inspecció sanitària efectuada el 2 de novembre de 1972 pel metge, el veterinari i el farmacèutic d'Amer a la zona situada al final dels carrers Sant Ramon i del Pi de Bonmatí.



l'amo i aprofitar-se dels anys de prosperitat que gaudien els industrials tèxtils. Els guanys eren molt grans tot i que també fos quantios l'haver de sadollar la immoralitat d'alguns advocats, procuradors i altres que jugaven amb dos jocs de cartes. Eren anys en què el riu estava agitat, amb diners s'assolia tot. Per avalar la manera de procedir d'un i altre hom podria fer esment de dotzenes de casos. Només en recordarem algun.

En certa ocasió, l'amo Mata va voler barrar un pas lliure de tota la vida que manava a l'antic camp de futbol de les fàbriques; era un camp que certament pertanyia a la seva propietat però el tancament obstruïa els vehicles, normalment carros, de poder arribar al riu a carregar arena i pedra, com havien fet sempre. El fet va arribar als tribunals i no es va deturar fins arribar al Suprem. Després de molt temps de pleitejar, un dia va arribar la sentència que fou favorable a Armengol, que era el reivindicador. Una tarda va presentar-se el jutjat a Bonmatí i va manar derruir la tanca davant de la seva presència.

Més tard, quan Armengol va ser amo, aquest que en els jutjats pregonava llibertat de pas, va intentar barrar-ne dos que també conduïen al Ter. L'anterior

sentència que un dia li va ser favorable va servir de rèplica perquè no pogués portar a cap els esmentats tancaments.

Un altre és el que ens dóna a comprendre els pocs sentiments humans que atesorava el masover Armengol. Aquí és just puntualitzar que no hi va tenir intervenció el propietari Mata.

Era l'any 1945 i Armengol era propietari d'una fàbrica de filatura a la població de Monistrol de Montserrat, la producció de la qual li proporcionava un baix o nul rendiment econòmic. Armengol volia deslligar-se de la mateixa sense indemnitzar als obrers, als quals va proposar que es trasl·ladesin a la seva fàbrica de Bonmatí on els facilitaria treball i estatge. Essent així de clar, un capvespre de l'esmentat any, amb el tren d'Olot, van fer cap a Bonmatí entre 50 i 70 productors que, amb maletes i farcells, van creuar el pont pensant trobar la terra promesa i així prendre possessió de pisos i treball. Van arribar a Bonmatí i els dirigents de la fàbrica d'aquí desconeixien, així almenys ho deien, la vinguda d'aquesta gent. A la factoria els llocs de treball estaven ocupats i els pisos promesos brillaven per la seva absència, ja que els que hi havia a la Colònia eren propietat de Mata i Pons.

Era una nit del mes de novembre freda a més

**FABRICAS DE L. MATA Y PONS, S. A.**

COLONIA BONMATÍ

N.º 3-B-2º

D. José Valentí ha satisfecho:

	Pesetas	Cts.
Por arriendo del piso	15	-
Por arriendo del cobertizo	1	25
Por arriendo de agua	10	-
	5	80
<b>TOTAL</b>	<b>32</b>	<b>05</b>

Mes de ..... de 1941



no poder i els homes i les dones nou-vinguts van passar-la al ras abrigats amb l'arpillera de les bales de cotó.

El governador civil de Girona, Luís Mazo Mendo assabentat del fet, l'endemà mateix va citar els representants d'Armengol als quals va increpar molt severament. Entre altres retrets, els digué que si els pares de família que havien passat la nit al ras haguessin estat cavalls de carreres ben segur que se'ls hauria proporcionat allotjament sota cobert. Els va advertir que si dormien una altra nit al descobert, actuaria amb molt de rigor. No hi va haver necessitat, ja que els pocs dies que van romandre a Bonmatí se'ls va proporcionar dormitori, apilonats a l'espaiós pis de l'amo i en algun magatzem. La direcció va inserir a les màquines els vinguts de nou junt amb els treballadors d'aquí. Molts homes els van destinar a les contínues de filar, una feina que en aquestes contrades es reservava només a les dones.

Gairebé tota la gent que venia de Monistrol era de parla castellana. Era un grup tan nombrós que hi havia gent de tota mena. D'entre ells destacava un grupet de 6 o 8 homes molt arrauxat que eren els qui timonejaven la barca. Per altra banda, vinguts de Barcelona, van establir-se uns dies a la Colònia

alts dirigents de l'empresa que coneixien fil per randa cada un dels treballadors incloent els capitosos. Aquests, en un parell de dies, es van esfumar influenciats per l'ofertiment econòmic que els dirigents arribats de Barcelona d'amagat els brindaven, mentre els obrers restants, més de bona fe, al veure's enganyats per uns i altres, van prendre la decisió de tornar a passar pel pont, aquesta vegada, però, en direcció contrària a la forma que havien arribat. Armengol no va mostrar la seva figura ni a sol ni a ombra. Al cap de pocs dies la fàbrica de Monistrol va ser desfeta i els pobres treballadors, sense cap tipus d'indemnització, van haver de buscar altres destins. Això passava com hem dit l'any 1945... és comprèn, com també és comprèn que la premsa gironina no va fer el més mínim esment del vergonyós fet. A la política del moment no li interessava difondre-ho.

Com ja hem esmentat abans, l'any 1953, Mata i Pons, tot i ésser l'amo, mantenia la fàbrica aturada i els pisos tancats. Això va durar fins que la premsa barcelonina, mitjançant la ploma enverinada del periodista de successos, Enrique Rubio, ho va reflectir en el diari "Solidaridad Nacional" i la revista "El Caso". L'al·ludit periodista, sota la



*El camí que condueix al molí del Llor, un dels dos passos que Armengol va intentar tancar i la justícia no li va permetre.*

influència d'Armengol, que amb diner tot ho obtenia, va donar publicitat al cas de Bonmatí. Un cop fets uns resums més o menys reals de la situació de la Colònia, va esplaiar-se exageradament comparant els Armengol i els Mata amb les dues poderoses famílies de Verona de l'època de l'Itàlia medieval i els obrers d'ambdues factories amb els seus acèrrims vassalls, ja que els titllava de "capuletos i montescos".

Era una comparació ridícula i falsa, ja que el qui escriu aquestes ratlles, salvant algun cas d'ignorància, no admet aital comparança perquè ho va viure de prop.

Armengol va sortir-se amb la seva i en poc temps els pisos, que eren el cavall de batalla, van obrir les portes.

Certament, entre els anys 40 i 60 que un propietari tingués cinquanta pisos tancats era un fet incompreensible i un atemptat contra la societat.

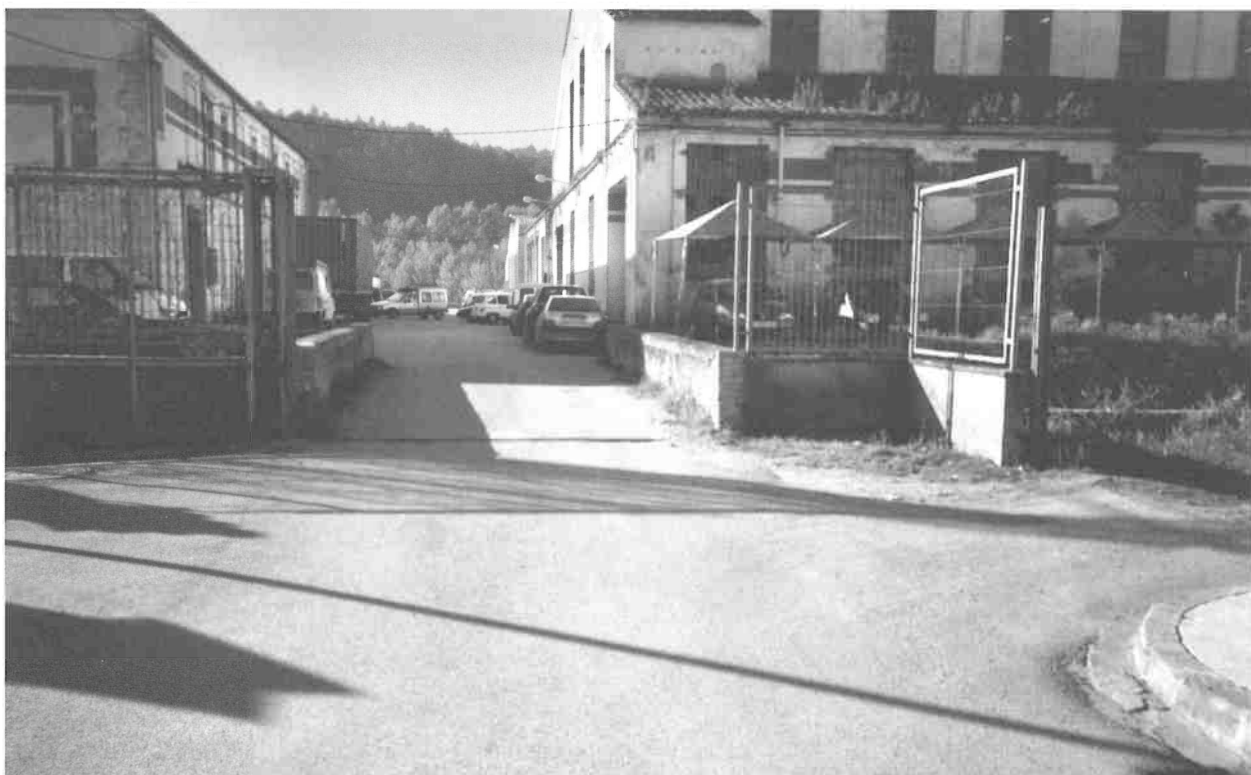
Per il·lustrar els treballs, el periodista va exhibir unes fotografies que per cert no pertanyien a la Colònia. Van ser tretes d'uns soterranis de l'anomenat carrer dels gitanos d'Anglès.

Quant a les bigues dels carrers, Armengol les va retirar, ja que havia passat a ser amo de la Colònia.

Ho va fer, però, exigint a canvi uns drets al Patronat i l'Ajuntament d'Amer. És a dir, Armengol, amb les seves posicions invertides, hagués actuat amb la mateixa mesquinesa. Repeteixo, de casos semblants se'n podrien comentar molts.

No li faltava pas raó a aquell vell bonmatinenc quan deia: "Tot allò que teníem bo a Bonmatí ens ha marxat", referint-se als Torras; i després afegia: "sols ens ha quedat la corrupció".

Si algun historiador pretén completar el procés Mata i Pons i Tèxtil Armengol amb el consegüent tancament de carrers, trobarà extensíssima informació a l'Arxiu de la Ciutat (carrer de la Força de Girona), on hi ha dipositada la documentació cedida com a fons per l'advocat dels Mata a Girona. Allà trobarà dades i noms per entendre com vivia la gent de la Colònia Bonmatí regida per un sol amo i un informal masover.



*El camí que condueix al riu, l'altre pas que Armengol va intentar tancar.*





## Raó i sentiment

Raó i sentiment són paraules que no sempre són compatibles. La persona, l'ésser humà, no sempre és capaç de mantenir-les juntes, al contrari, raó i sentiment són dos conceptes que li provoquen un enfrontament en diverses ocasions. La raó és una facultat de pensar, conèixer, reflexionar, jutjar... i d'acord amb això actuar, actuar racionalment. Per tant, una actitud racional seria l'actitud fonamentada en bones raons, cosa que no sempre és possible. Des de fa molts anys, aconseguir la racionalitat ha estat i és una aspiració humana.

Moltes vegades creiem tenir la raó, creiem que actuem d'acord amb el que pensem... però també ens equivoquem. I la causa de moltes d'aquestes equivocacions és la influència de l'afectivitat, és a dir, som éssers dotats de facultats que ens permeten transmetre i rebre afectes. Un d'aquests afectes són els sentiments. I què són els sentiments? Els filòsofs els descriuen com afectes més aviat estables i no gaire intensos. Però en la vida quotidiana relacionem el concepte de sentiment amb amor, alegria, tristesa, dolor, orgull... Sempre hi ha la persona que creu que és capaç d'actuar racionalment independentment dels sentiments, però tard o d'hora cau en la seva seducció.

Associem la raó amb el cap, que és on es realitza l'activitat de pensar, i el sentiment amb el cor, on sentim aquests afectes. Així que a l'hora d'actuar hem d'enfrontar els dos òrgans: cor i cap. Jo, i suposo que tothom qui s'ha trobat diverses vegades en aquesta situació, i consegüentment, actuem d'acord amb el que et pesi més. Vull dir que en certes situacions té molt més pes la raó i el conjunt de raons que justifiquen l'acció, i d'altres apliquem la frase feta "deixar-te endur pels sentiments". Diuen que aquesta és la solució que pot dur més conseqüències, però personalment penso que és la millor forma de viure. Amb tot, aquestes conseqüències seran fruit de quelcom que has realitzat perquè ho has sentit, hauràs actuat d'acord amb els sentiments. Actuar d'acord amb la raó pot ocasionar sentiments de frustració.

Voldria concloure que l'aspiració més gran de l'ésser humà és la felicitat, cosa que encara no s'ha pogut demostrar que existeixi, però mentre no siguem capaços d'aconseguir-la podríem imaginar-nos-la o bé crear-nos la nostra pròpia felicitat, cadascú la seva. He descobert que la meua felicitat, la felicitat palpable, tan sols la pots trobar en voler allò que fas i no fer allò que es vol. ●

Anna Serinyà i Suy

## El terrorisme

Un matí qualsevol d'un dia qualsevol. A fora, l'ambient desperta tranquil i deixa entreveure a l'horitzó una rialla que ens convida a viure, a aixecar-nos i a emprendre el camí d'un nou jorn. Un dia que, de ben segur, esdevindrà enriquidor i ple d'emocions. L'ambient ho promet; però no tothom, a tot arreu, ho pot dir. Em dispo a sortir i posar els peus damunt un sòl segur, sota un sol radiant, tranquil·litzador i reconfortant. Aquí, tothom té el seu dia. Més o menys complet, més o menys feliç, però un dia tranquil i lliure per endavant. Per VIURE.

Comença l'aventura. L'aire que respiro és un alè que ens dona les gràcies. Ens recompensa per preservar entre nosaltres el més gran valor i imprescindible: un amor que esdevé sempre, si més no, respecte. Hi ha, però, qui es creu en el dret de trencar aquest "silenci". El "silenci" de la pau, la seguretat i la vida tranquil·la. Tot per culpa d'una violència i odi sense motiu, més greu encara que cometre l'error d'odiar per venjança. Qui es mereix ser destorbat per la simple raó de donar una mena de plaer a algú altre? Una satisfacció injustificada que transforma a qui la gaudeix en un ésser ni tant sols humà.

Penso; i crec que tot això és injust. En sento afortunada però alhora egoista. M'agradaria transmetre el que jo visc a totes aquelles persones que són víctimes del terror immerescut. Em sento indefensa, inútil. Com pot ser que no hi hagi res que pugui acabar d'una vegada per sempre amb tot aquest sofriment? Som persones com tothom, i sembla increïble. Enlloc de voler per a tots el que desitgem per a nosaltres, hi ha qui es creu prou lliure per destrossar l'existència d'algú i reconfortar-se ell, alhora. Per què no, no em puc empassar la idea que aquestes persones no vulguin ser felices. Segur que sí, però a la seva manera. I no l'entenc. I menys encara assimilo que per ser-ho necessitin "robar" la felicitat als altres. No m'ho crec i no vull creure-ho. No pot ser així. Al món no es pot viure traient la vida a d'altres iguals a nosaltres. Bé ells, "iguals" aparentment, perquè els noto molt distants i els considero ja "diferents".

I tot això no és a l'abast de ningú però sí a la vida de tothom. Estem ja predisposats a aquesta condemna, però només quan hi pensem ens n'adonem. No ho vivim com ho pot sentir a la seva pell aquell que realment en pot parlar "gràcies" a l'acció injustificada d'uns personatges que no puc qualificar. No puc.

En definitiva, em pregunto: Quan acabarà tot aquest malson? I em desespero. Hi ha alguna cosa a fer que no hagin intentat ja els que realment hi poden incidir? Tot és inútil. I em sento inútil. El terrorisme: tema d'actualitat, de passat o de futur? O de sempre? ●

Mònica Casacuberta Puig

# El clonatge

**En aquests darrers mesos els mitjans de comunicació (diaris, revistes, televisió...) ens estan bombardejant amb informacions diverses: el clonatge, el projecte genoma humà... amb tota la polèmica ètica que aquests temes comporten. És per això que m'he decidit a parlar-ne també jo a la revista l'AMIC de l'edició d'enguany.**

Un clon és un individu genèticament idèntic a un altre, és a dir, amb la mateixa dotació cromosòmica. Hi ha clons que s'obtenen de forma natural: quan plantem un esqueix de roser la nova planta és idèntica a la progenitora; si tallem en dos un pòlip (com el corall), cada part dona lloc a un nou individu. En el cas dels humans hi ha també casos de clons: els bessons univitel·lins que s'obtenen de la fecundació d'un òvul per un espermatozoide però en les primeres fases del desenvolupament embrionari l'embrió es divideix constituint dos individus. Són els bessons idèntics i naturalment del mateix sexe. El cas extrem serien els siamesos, els quals neixen units físicament i sovint comparteixen alguns òrgans vitals.

Tots aquests exemples no comporten cap discussió ètica perquè els humans no intervenen en l'obtenció d'aquests clons, però tots sabeu que alguns científics han afirmat que es podran obtenir nens a la carta en els propers anys i, fins i tot, alguns es fan autopropaganda per portar-ho a terme.

Actualment, el clonatge en humans està molt lluny de donar bons resultats. Calen molts intents i per cada un hi ha milers de fallides, avortaments i malformacions genètiques. Es necessitaria un nombre molt elevat d'òvuls femenins, entre 500 i 1.000, i un nombre igualment alt de dones fèrtils (entre 40 i 60 dones) que haurien d'actuar com a donants i sotmetre's a teràpia hormonal estimuladora per extreure'ls els òvuls.

## Per què la societat pot estar interessada en produir clons?

- Permetria a parelles homosexuals tenir fills sense haver de recórrer a material genètic aliè a la parella.
- Algunes parelles que tenen problemes d'infertilitat i no poden ser tractades amb cap dels mètodes actuals podrien

utilitzar el clonatge.

- Alguns pensen que així podrien substituir un ésser estimat que ens ha deixat o fins i tot que mitjançant clons d'un mateix podrien sobreviure després de la mort.

D'altra banda, una vessant que podria ser molt important en el futur és el clonatge terapèutic, que consisteix en extreure el nucli d'una cèl·lula qualsevol d'un pacient i trans-

ferir-lo a un òvul no fecundat. Posteriorment s'obté un blastòcit (cèl·lula embrionària indiferenciada) que té la mateixa dotació genètica del pacient i a partir d'ell es poden obtenir cèl·lules que poden diferenciar-se en el laboratori per aconseguir els tipus de cèl·lules o teixits que estan deteriorats en el pacient i així poder trasplantar-li el que s'ha obtingut per clonatge.



*L'ovella Dolly, obtinguda mitjançant tècniques de manipulació genètica.*

## És ètic el clonatge?

Suposo que la resposta és totalment subjectiva i que cadascú de vosaltres ho veurà diferent.

Personalment crec que el clonatge humà, des del punt de vista de repetició d'individus, no té sentit perquè per a mi els veritables pares no són els que ens donen els gens sinó aquells que ens cuiden i ens estimen.

Pel que fa a la gent que veu en el clonatge la recuperació d'éssers desapareguts o d'ells mateixos després de morir-se, cal tenir present que un individu és autònom i ha de ser lliure; encara que físicament sigui igual que un altre no vol dir que tingui el mateix caràcter i que hagi de portar la mateixa vida que el desaparegut.

D'altra banda, penso que el clonatge terapèutic sí que ofereix moltes possibilitats de pal·liar determinades malalties en un futur pròxim i, per tant, és un camp de la ciència que possiblement es desenvoluparà molt i segurament alguns de nosaltres en podrem gaudir. ●

Marta Cos Sagué



## Les llàgrimes de Xiva (\*)

**Era una brillant nit amb lluna plena. Chris estava assegut al terra, recolzat el seu cos contra el tronc d'un arbre. Contemplant el cel, les estrelles, la lluna, el llac, resplendint la lluna sobre les seves aigües, el lent moviment d'aquestes a causa de la suau brisa que bufava... De cop, alguna cosa es va moure sota la seva mà dreta, va fixar la seva mirada i va veure uns ulls oberts que el miraven intensament, directament als ulls. Eren els ulls de l'Àlex.**

Àlex era el seu fidel company, un company inimaginable. Àlex no era una persona, sinó un animal, concretament... un llop.

L'Àlex es va recolzar sobre les cames d'en Chris i va tancar els ulls.

- Per què t'estimaré tant? -preguntà en Chris mentre l'acari-ciava.

L'Àlex va obrir els ulls, va aixecar el cap i va començar a llepar-li la cara. En Chris l'apreciava molt. Una vegada, l'Àlex li va salvar la vida, des d'aquell dia eren inseparables. En Chris li va posar el mateix nom que la seva germana, Alexandra, perquè ella, una vegada també li va salvar la vida, tot i que ella... Llavors va dirigir la seva mirada envers al seu pit, del seu coll penjava un collar d'or amb un medalló en forma de lluna daurada, el va agafar entre les seves mans i el va prémer dins dels seus punys. En aquell moment, dels seus ulls sorgiren llàgrimes.

- Per què, Àlex? Per què a nosaltres? -va mussitar en Chris entre sanglots.

L'Àlex es va aixecar i es va quedar mirant les llàgrimes que relliscaven per la seva cara. L'Àlex va posar les seves potes davanteres sobre les espatlles d'en Chris, va gemegar. El va llepar i va recolzar el seu cap sobre la seva espatlla dreta. En Chris també el va abraçar i els dos es van quedar abraçats per uns minuts, sota les estrelles i la brillant llum de la lluna. Els dos plorant, compartint el dolor.

Quan en Chris es va tranquil·litzar, l'Àlex es va apartar d'ell i va fixar els seus ulls en el medalló que penjava sobre el pit del seu amic.

- Eeeh. No et preocupis -li va dir en Chris agafant-li i acariciant-li el cap- Tranquil. Tu no tens per què plorar ni penedir-te de res. D'acord?

L'Àlex va moure el cap de dalt a baix, però no estava convençut. No volia que en Chris plorés, però sempre que recordava el passat es posava trist i no li agradava. Es va apropar de nou a ell i es va acomodar sobre les seves cames. En Chris va començar a acaronar-lo mentre recolzava el seu cap en el tronc, observant la lluna i tornant al passat, remouent de nou vells records oblidats.

Era una nit fosca, sense lluna entre la boira. Al lluny, un soroll, el plorar de dos nens en braços d'un home. Un home indefens davant d'allò desconegut. Portava més d'una hora

corrent, fugint del seu perseguidor, emportant-se amb ell a dos criatures indefenses, però al mateix temps poderoses i importants per a aquest ésser desconegut. Per fi va arribar al seu destí: la casa de l'àvia dels dos nens. Va colpejar repetidament la porta diverses vegades fins que al final el van obrir. Va entrar sense pensar ni esperar tan sols un segon. Una vegada a dins, l'home li va explicar breument el que passava. Un cop va haver acabat el relat es va acomiadar i va marxar. Al poc temps, Aramis, va percebre un crit de terror i llavors... silenci.

Va contemplar els dos nadons per uns instants, els va canviar la roba i els va donar menjar. Aramis va agafar, entre les seves mans tremoloses, una fotografia de la seva filla i del seu marit que va trobar a dins d'un petit cofre de bronze. Va deixar la fotografia i va prendre una medalla. La medalla es componia de dos cercles d'or, un sol i una lluna, que encaixaven l'un amb l'altre formant una sola peça. Va pressionar el centre de la medalla i ambdues parts es van separar. Aramis va passar cadascuna de les dues parts de la joia en una cadena d'or, i les va penjar al coll dels dos nadons.

Mentre ho feia, Aramis meditava en silenci la decisió que havia de prendre. Només un camí semblava apuntar cap a la seva supervivència: els havia de separar i allunyar-los l'un de l'altre, esborrant el seu passat i amagar-ne la identitat al món i a ells mateixos, per molt dolorós que això li resultés. Era impossible mantenir-los junts sense delatar-los tard o d'hora. I necessàriament, havia de fer front a aquell dilema abans de l'alba.

Aramis va agafar en braços els dos nadons i els va besar suaument al front. Les mans diminutes van acariciar el seu rostre, i els dits minúsculs palpaven les llàgrimes que cobrien les seves galtes, mentre les mirades rialleres de tots dos l'observaven sense comprendre. Els va abraçar de nou i els va tornar al petit bressol que havia improvisat per a ells.

Tan bon punt els va haver deixat reposar va encendre un llum d'oli i va prendre paper i ploma. El futur dels seus nés estava ara a les seves mans. Va inspirar profundament i va començar a escriure.

Setze anys més tard, algú va fer que aquells dos nadons es tornessin a trobar, i aquell algú, era aquell ésser desconegut que setze anys abans els havia estat perseguint. Es havia trobat i estava disposat a complir el que anys abans no havia pogut aconseguir: necessitava que un d'ells dos li deixés el seu cos per continuar vivint. Aquell desconegut no era res més que l'ombra, la visió del seu pare que desitjava tornar a la vida. Feia molts anys que havia mort en una explosió en la seva creació: l'Ocell de Foc, un immens tren que va desaparèixer entre les flames, les quals també van consumir el seu cos, però la seva ànima no va reposar en pau, no va abandonar la terra dels vius. Tan sols buscava i rebuscava l'única sortida per a la seva supervivència. Havia de trobar els seus fills, apoderar-se del cos d'un d'ells, mantenint-lo en vida i, amb l'altre, simplement acabar amb la seva existència per tal que no hi hagués ningú que li fes nosa en el seu camí fins a l'eternitat.

L'escollida per compartir el cos fou l'Àlex i en Chris, bé,





ell havia de morir aquella mateixa nit, aquella nit en la qual ells dos complirien els setze anys. I, per complir aquesta trista i dolorosa missió i que ell no podia realitzar, va decidir que un joc, que l'atzar, li fes la feina, però no va comptar amb els lligams, amb els sentiments tan forts que unien els seus dos fills, uns lligams tan forts que arribaven fins a les mateixes portes de la mort.

El joc consistia en què en Chris anés posant la mà en diverses caixes de diferents colors. En elles hi havia la vida, però també hi havia lloc per a la mort. Una d'elles amagava en el seu interior una serp, el bes de la qual duia la mort. Aquest secret, però, tan sols era conegut pel seu pare. Hi havia deu caixes i en Chris n'havia de triar nou a l'atzar i, provar sort. En cada caixa en la qual introduís la mà i en tragués la targeta del seu interior, tenien un pas cap a la seva llibertat.

Així doncs, en Chris va anar introduint la mà en diverses capsas i en totes va anar trobant targetes que anava traient a l'exterior. Davant seu tan sols tenia dues capsas de dos colors: una de negra i una de vermella. Pel seu cap van passar un munt de pensaments. Qualsevol de les dues, qualsevol dels dos colors podia contenir el secret de la mort. Es va situar davant la capsa pintada de vermell.

*- El vermell. El color de la passió. I del foc. Endavant, fill. Em sembla que aquesta és la teva nit.*

Una fiblada de pànic va recórrer el cos de l'Àlex, Ella va entendre aquelles paraules, el seu veritable significat, i no estava disposada a deixar que es complís l'amenaça. No podia permetre que el seu germà fiqués la mà en aquella capsa. El seu pare necessitava que fos en Chris que li servís en safata la seva pròpia mort i li deixés via lliure. L'Àlex va comprendre que tan sols quedava una alternativa, una única peça capaç de desfer el complex trencaclosques que el seu pare havia ordit al voltant d'ells. Només ella podia alterar el rumb dels esdeveniments fent l'única cosa a l'univers del seu pare que no havia previst.

L'Àlex va córrer cap al seu germà i va impactar contra ell, el va fer caure a terra i va arrencar així la seva mà de la portella de la capsa vermella. L'Àlex va clavar els seus ulls en els d'aquell que era el seu pare i va llegir la negativa desesperada que es començava a dibuixar als seus ulls. Va semblar que el temps s'aturava al seu voltant com uns vells cavallets.

Dècimes de segon més tard, l'Àlex travessava la portella de la capsa roja amb el puny. En Chris, als seus peus, va cridar. Però l'Àlex va somriure triomfant i, en algun moment, va notar com l'àspid li assestava la seva besada mortal, i l'esclat ardent del verí li encenia la sang com faria una bengala amb un rastre de benzina.

En Chris va voltar la seva germana amb els braços i en va arrencar la mà de la capsa vermella, però era ja massa tard. Dues punxades sagnants brillaven damunt la pàl·lida pell del dors del seu canell.

*- Jo no ho havia planejat així, Chris -digué el seu pare amb un fil de veu.*

En Chris va alçar la vista i el va mirar directament als ulls. Amb tan sols aquella mirada el seu pare va poder veure el gran amor que sentien l'un per l'altre, a través d'aquella mirada de dolor del seu fill va entendre que res ni ningú no podria mai destruir aquell amor que els unia, ni tan sols amb la mort.

Així va ser com l'espirit del seu pare va desaparèixer entre

paraules de perdó i llàgrimes. Havia entès que ningú no pot dominar el destí, ni tan sols la pròpia vida. Per damunt d'ells, centenars de petites llàgrimes blanques semblaven ploure del cel. En Chris va alçar la mirada i les va sentir sobre el seu rostre. Estava nevant.

L'Àlex va sentir el contacte fred de la neu damunt les seves galtes i va obrir els ulls. El seu germà Chris la sostenia i li acariciava suaument el rostre.

*- Què és això, Chris?*

*- És neu -va respondre en Chris- Està nevant damunt Calcuta.*

El rostre de la noia es va il·luminar per un instant.

*- Et vaig parlar mai del meu somni? -li va preguntar.*

*- Aquestes són les llàgrimes de Xiva, Chris -va dir l'Àlex amb dificultat-. Es fondran quan surti el sol i mai més no tornaran a caure damunt Calcuta.*

En Chris va incorporar suaument la seva germana i va somriure. Els profunds ulls perlats de l'Àlex l'observaven atentament.

*- M'estic morint, oi?*

*- No -va respondre en Chris-. No et moriràs fins d'aquí a molts anys. La teva línia de la vida és molt llarga, veus?*

En Chris va abraçar-la amb força. L'Àlex va mirar d'incorporar-se i va acostar els seus llavis a l'oïda d'en Chris.

*- No em deixis morir sola -va xiuxiuejar.*

En Chris va amagar els ulls de la mirada de la seva germana i la va estrènyer contra ell.

*- Mai.*

Van romandre així, abraçats sota la neu i en silenci, fins que el pols de l'Àlex es va apagar lentament com una espelma al vent. A poc a poc, els núvols es van allunyar cap a l'Oest, mentre la llum del matí desfeia per sempre aquell llenç de llàgrimes blanques que havia cobert la ciutat..."

En aquell moment, en Chris es va despertar. S'havia quedat adormit. L'Àlex reposava sobre les seves cames amb els ulls oberts. Però, què era allò que l'havia despertat? La brisa fresca continuava bufant, però aquest cop portava alguna cosa més que el seu aire: eren pètals de flors. Era primavera. L'arbre que tenia sobre seu estava cobert de petites flors blanques, flors que la brisa anava desfullant en pètals blancs. Tot estava cobert de petites perles blanques que volatejaven i queien al seu voltant, talment com si nevés, com si un altre cop, Xiva, hagués estès un mantell blanc sobre la ciutat amb les seves llàgrimes blanques. En Chris va recordar llavors la seva germana. Avui era el seu aniversari. El d'ella i el d'ell. Va ser llavors quan es va posar la mà a la butxaca i va extreure de dins una medalla en forma de sol daurat. L'altra meitat. La meitat que pertanyia a la seva germana. Es va treure el collar que penjava del seu coll. Va extreure la lluna daurada de la cadena i la va encaixar amb el sol. Va traspasar la joia amb les dues cadenes i se la va penjar. I amb llàgrimes als ulls va dir:

*- Així estarem junts per sempre. Mai no t'oblidaré, Àlex. Mai.*

Cristina Grabulosa Hernández

(\*) Escrit presentat a l'Institut Rafel Campalans d'Anglès i guanyador del 1r premi del concurs de narrativa dels alumnes de 2n de Batxillerat.



# La dificultat d'anar a muntanya

Fins fa una dies, els impediments i les dificultats que hom trobava fins arribar al cim d'una muntanya es podien resumir en tres: fàcil, poc difícil i difícil. Avui dia, però, les coses han canviat molt, tant és així que per arribar a dalt d'un cim, pic, paret, muntanya, pedra... s'utilitza una graduació estàndard. La graduació senzillament vol dir donar valor a una dificultat. Aquest tipus de graduació varia en funció de la zona o ruta utilitzada.

La graduació que utilitzem nosaltres (en l'escalada) és la que s'utilitza pràcticament en tota la zona d'Europa i s'anomena UIAA, que vol dir Unió Internacional Associació d'Alpinistes. Avui dia aquesta gent és la que vetlla per la seguretat de les persones i del material que es fa servir per anar a muntanya. Aquesta associació fou creada amb la finalitat d'unificar criteris, personal, material i mètodes a fi d'englobar tota activitat a muntanya.

**Les dificultats d'anar a muntanya les podríem resumir en tres: l'accés, el desnivell i la climatologia.**

**L'accés:** A l'hora de triar un recorregut, sigui a peu, amb cotxe o amb bici, s'ha de tenir en compte la manera d'arribar fins on es vulgui començar, i la tornada, ja que s'haurà de fer un plantejament dels horaris, tant d'accés com de recorregut.

**El desnivell:** És la diferència de nivell entre dos punts i ens marca l'horari i "el cansament". És molt senzill: a més desnivell, més cansament i més temps (horari).

**La climatologia:** Segons l'època de l'any en què es vulgui fer la sortida, s'ha de portar el material adequat, i fer cas de les prediccions meteorològiques i dels consells que et donin la gent de la zona on realitzis la ruta, excursió, etc...

Tenint en compte aquestes tres "normes d'or", podem començar a escollir la modalitat que més ens agradi o la que més coneguem, i que, entre moltes altres, poden ser les següents:

## Sortides a peu

Per a les sortides a peu no cal una preparació física extraordinària, només cal triar un recorregut bonic i elegant dependent del nostre estat físic i comptar amb unes bones cames i un bon calçat, ja que els recorreguts se'ls fa un a la seva mida.

**Les dificultats que podem trobar són:**

**Fàcil:** Són recorreguts curts, sovint planers i de curta durada.

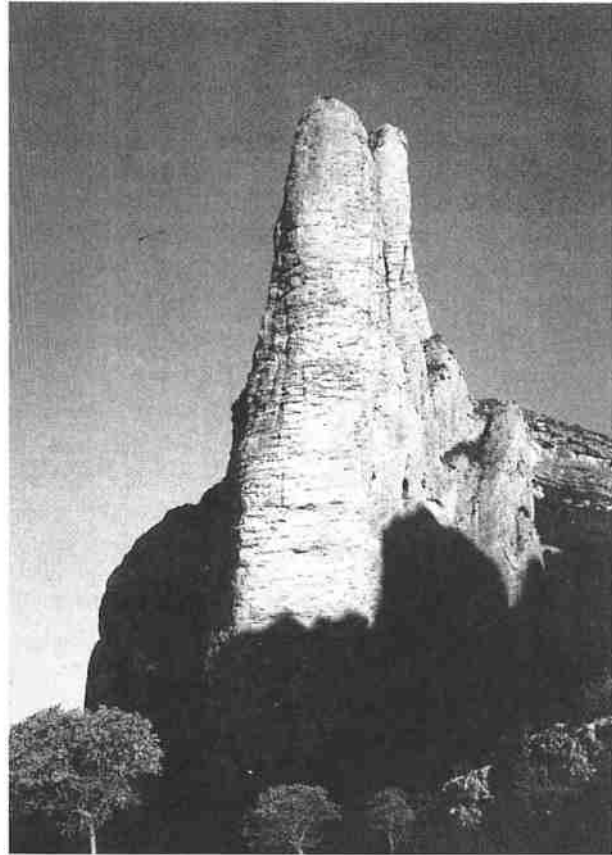
**Mitjana:** El recorregut sol ser més llarg i el desnivell es nota.

**Mitjana-alta:** Gran recorregut amb fort desnivell.

**Alta:** Gran recorregut amb fort desnivell i tècnic per superar algunes zones. Aquest tipus de sortida fa referència a: baixa mitjana i alta muntanya però sobretot a l'estiu.

## Escalada en roca

En primer lloc cal explicar què és l'escalada. Escalar és realitzar moviments afiligranats aprofitant les mínimes



*El Mallo Fire, de la localitat de Riglos.*

oportunitats que ens concedeix el món vertical... Aquestes oportunitats s'anomenen preses i fan que juntament amb la quantitat, la inclinació, la mida i la forma determinin la dificultat d'una via, què és l'indret, recorregut, itinerari... per on passa l'escalador.

**El material més utilitzat en l'escalada en roca és el següent:**

**Arnés:** També anomenat cinturó, talabart, baudrier. És el mitjà pel qual ens lligarem amb la corda.

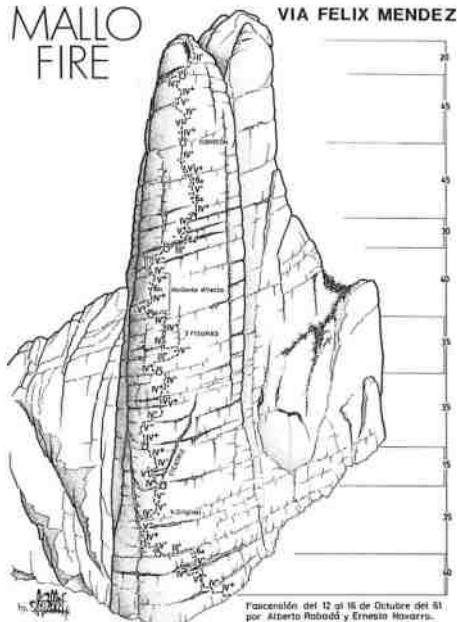
**Cordes:** N'hi ha de dinàmiques i d'estàtiques. Les utilitzades en escalada són les dinàmiques (o de colors) i el seu nom indica que en cas de caiguda, la corda s'estira esmorteint l'impacte a l'escalador. Les estàtiques (de color blanc) s'utilitzen per realitzar descensos i/o ascensions, mai per escalar! Les cordes tenen diverses longituds i gruixos, solen ser de niló i perló (actualment de polipropilè) i estan compostes de dues parts: ànima o nucli, que és la part interior formada per fibres sintètiques íntimament unides, i funda, que és la part exterior i que sense cap finalitat tècnica serveix de protecció contra el fregament i el desgast abradiu amb els cantells de la roca.

**Mosquetons:** Normalment són de forma rectangular-ovalada, per un dels seus costats es poden obrir mitjançant una molla que, en deixar-la de prémer, es torna a tancar.

**Cintes exprés:** Compostes per cinta de niló plana i dos mosquetons.

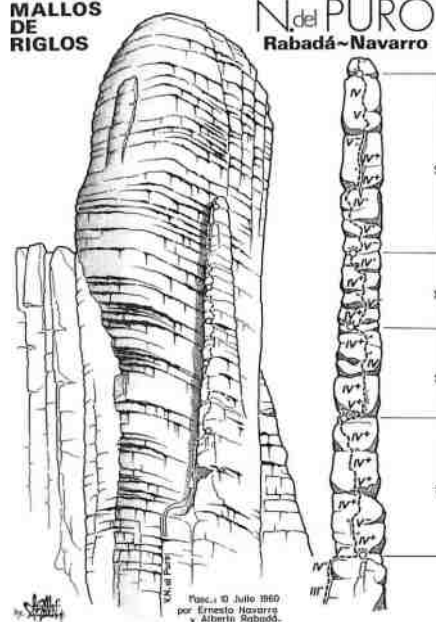
**Casc:** Protecció per al cap en cas de caigudes de pedres i/o

## MALLO FIRE



VIA FELIX MENDEZ  
Ascensió del 12 al 16 de Octubre del 61  
por Alberto Rabadá y Ernesto Navarró.

## MALLOS DE RIGLOS



N. del PURO  
Rabadá-Navarro  
Fuec. © Julio 1960  
por Ernesto Navarró  
y Alberto Rabadá.

objectes. És obligatori! (s'ha comprovat que una pedreta de la mida d'una avellana que cau de més amunt de cent metres és capaç de foradar el crani d'una persona).

**Rapelador o assegurator:** El més utilitzat s'anomena Allain o també vuit, ja que té aquesta forma. S'utilitza per assegurar al company i/o per baixar per la corda.

**Peus de gat:** Calçat emprat per l'escalador, sol ser lleuger de sola llisa i goma cuita a fi de tenir una millor adherència a la roca.

**Pitons, claus...:** N'hi ha de diverses mides i formes, es claven a les esclotxes de la paret i serveixen d'assegurança. Avui dia s'utilitza el trepant per col·locar algun tipus d'assegurança més ferma, com ara els "spits", "parabolts" o "químics".

A l'hora d'adquirir el material s'ha de tenir en compte que estigui homologat (UIAA).

**D'escalada en roca n'hi de quatre tipus diferents:**

### 1.-Escalada lliure: (també anomenada esportiva)

Aquest tipus d'escalada és el que es practica més sovint. Consisteix a utilitzar el material -cordes, pitons, tascons, spits, parabolts,...- com a mitjà d'assegurança i mai de progressió. Les dificultats van des del 1r grau fins el 9è. A partir del tercer grau s'incorporen lletres A, B, i C i per acabar-ho de complicar a cada lletra s'hi afegeixen els signes "+" o "-". Així doncs, podríem trobar-nos perfectament amb una via de dificultat: 5c+. Segurament us preguntareu quina diferència hi ha entre una via de 5c+ i una de 6a-. La resposta la donen els escaladors... Senzillament, comparant-les amb vies clàssiques o d'escola on hi ha una majoria absoluta de criteri. No s'ha de confondre l'escalada lliure amb l'escalada en solitari. Aquesta última es realitza "normalment" sense corda, sense companys i sense material.

### 2.-Escalada en bloc (bouldering)

Consisteix a realitzar la màxima dificultat a pocs metres del terra. S'acostuma a practicar sense corda, ja que les caigudes no són importants, i es tracta d'una modalitat que s'utilitza per entrenar. El grau de dificultat es més elevat que en l'escalada lliure. Hi ha 5 tipus de dificultat: boulder-1, b-2, b-3, b-4 i b-5.

### 3.-Escalada artificial

En aquesta modalitat s'utilitzen tots els mitjans (materials) per progressar per la via. Les dificultats poden variar d'1 fins a 5, de forma que la gradació és: A-1, A-2, A-3, A-4 i A-5. En algunes ressenyes apareix Ae3, que vol dir que s'utilitzen tascons d'expansió.

### 4.-Escala a grans parets (big wall), també anomenada clàssica.

Es tracta d'escalades a grans parets, que superen els 500 metres d'alçada, de manera que per poder-les fer és imprescindible estar en bona forma física i entrenar-se. Se sol practicar al Pirineu, però també es pot fer en algunes zones del Prepirineu.

La dificultat no sol ser més elevada que en l'escalada lliure, però s'ha de tenir en compte el factor temps i la seguretat. En aquest tipus d'escalada les assegurances no existeixen i normalment ha d'instal·lar-les un mateix. Quant al temps, són vies que es recorren amb una mitjana de 5 o 6 hores, però també n'hi ha que amb una jornada no en fas prou per acabar-la. Els graus de dificultat són els següents: Vn: via normal. F: fàcil. Pd: poc difícil. Ad: quelcom difícil. D: difícil. Md: molt difícil. Ed: extremadament difícil. Ex: excepcionalment difícil. Aquests diferents graus de dificultat es completen amb els signes superior i inferior (per exemple: Ed+). ●

Aquest text no és cap manual bàsic per endinsar-te en el complex món de la muntanya, només pretén informar mínimament, ja que el tema és amplíssim. Totes les persones que vulguin obtenir més informació sobre aquest tema podeu adreçar-vos a:

- Colla Excursionista St. Julià del Llor:

Disseminat s/n (dimecres a les 10 de la nit).

- Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya:

Tel. 93 4120777 o web: <http://www.feec.es>.

- Escola Catalana d'Alta Muntanya (ECAM):

Tel. 93 4120777 (Realitzen curssets d'escalada i sortides amb monitors).

Colla Excursionista Sant Julià del Llor





# Com acompanyar la mort d'una persona estimada

**“Des que va morir el meu fill, no he sabut res d'en Pere... ni tan sols va venir al funeral!”. Sovint sento aquesta reflexió a persones en dol que vénen a buscar suport en els nostres grups. Possiblement també per a vosaltres són expressions ben familiars, ja sigui perquè heu passat per l'experiència de veure allunyar-se de vosaltres a coneguts després de sofrir una pèrdua important, o bé perquè us heu trobat amb algun familiar o conegut en aquesta situació. Quantes vegades hem creuat el carrer o baixat la mirada per tal d'evitar la trobada amb algú en dol? I tot des de la impotència de no saber què dir, ni què fer per ajudar a persones a les quals en definitiva estimem i que ens preocupen.**

Què és el que fa tan difícil ajudar a algú en aquestes situacions? Sovint són moments en els quals la persona necessita ser acompanyada i escoltada, però per als qui han d'estar allà això es fa insuportable i l'impuls natural i humà és de fugir o dissimular i fer veure que no passa res. Es fa insuportable perquè ningú no ens ha ensenyat com viure el dolor, com acompanyar-lo, com ser solidaris amb les persones que estan en dol. I el que hem après, el que la societat ens ha tramés, és que la manera de viure el dolor emocional és fugir-ne o negar-lo.

Una de les participants en el grup comentava l'altre dia: *“L'única cosa que la gent sap dir-me és: la vida continua... i jo he de callar o dir: Sí gràcies, quan per dintre em sento morta. Si sabessin el mal que em fan dient-me això i el poc que m'ajuden! Més valdria que callessin”*. Amb els anys, en els grups, hem arribat a fer una llista de les coses que la gent diu per ajudar i que fan més mal que bé. L'hem titulada: L'ajuda que no ajuda o els mites del Dol, i inclou frases com: *“Ja veuràs com el temps ho cura tot”*, *“Tu rai que tens altres fills, això t'ajudarà”*, *“No ploris tant i distreu-te”*, *“Ja veus dona, ens hem de resignar... ha estat la voluntat de Déu”*, *“A tots ens ha d'arribar un dia o un altre”*, *“No hi penses tant, que no veus que et tortures”*, *“Cal que siguis fort”*, *“Fes-ho pels altres”*. Ens agradaria poder transmetre a tothom que aquestes frases fetes no ajuden, al contrari, fan sentir malament a la persona que, en sentir-se incompresa, acaba aïllant-se i vivint sola el seu dolor. Són frases dites amb molta bona intenció, però no és el que la persona que està patint necessita, ni que senti que l'ajuda.

Què necessita una persona que està sofrint una pèrdua

important? La persona en dol viu un dolor terrible: és un dolor ple d'emocions com la pena, angoixa, desesperació, culpa, remordiments i molt sovint ràbia. Però no només són sentiments, sinó que també hi ha tot el dolor per les coses que no han pogut ser o que no han quedat resoltes. El dolor de no haver estat allà en aquell moment, o d'haver-hi estat i de no haver sabut què dir, de no haver tingut temps d'expressar la gratitud, o el perdó, o l'afecte que es professava a la persona morta. El dolor, potser, de no haver-se pogut acomiadar d'una manera més conscient. Totes aquestes coses i més són les que la persona en dol porta a dintre el cor i que li fan mal. I la millor manera d'acompanyar i de fer costat és senzillament donar l'oportunitat que puguin parlar de tot això: parlar-ne i parlar-ne, això és el més important.

Ajudar la persona que pateix vol dir acollir el seu dolor donant el nostre temps i el nostre silenci. A vegades es tracta només de seure tranquil·lament i d'invitar que ens parlin, preguntant: *“Com estàs, penso sovint en tu i m'imagino que ho deus estar passant molt malament”*, i deixar que l'altra, en sentir-se acollit, pugui expressar lliurement el que sent. Donar-li la confiança i el respecte d'escoltar i deixar que penetri en el seu dolor, li posi paraules i el pugui expressar. I la nostra tasca és també sentir el dolor de l'altre i compartir-lo, i si això se'ns fa difícil i dolorós, no tallar la conversa, ni canviar de tema, ni deixar anar una d'aquelles frases fetes, sinó donar-nos l'oportunitat de compartir el seu dolor sentint-lo també nosaltres una mica, encara que ens faci mal. Això és el que vol dir ser solidaris en el dolor.

Si la persona en dol troba en el seu entorn moltes oportunitats de poder expressar el seu dolor, poc a poc podrà anar refent la seva vida i trobant consol i sentit a la pèrdua que ha viscut. Amb el suport de la gent que l'escolta sense fer-la callar, que la deixa plorar o cridar si ho necessita, i que la comprèn sense jutjar-la, faci el que faci i digui el que digui, aleshores, amb el temps, començarà a sentir néixer dintre seu l'esperança i el desig d'escoltar tornar a viure. Es tracta d'un començar de nou en la vida d'una manera diferent, més plena i més conscient d'un mateix. La persona haurà tingut l'oportunitat d'experimentar el que anomenem el poder de transformació del dol i de penetrar una mica en el que és, en definitiva, un dels misteris més grans de la vida. ●

Alba Payàs

Servei de Suport al Dol, de Girona

# La possibilitat de renaixença de l'art figuratiu



Em complau fer-vos una petita reflexió personal sobre la tornada i possible renaixença de l'anomenat art figuratiu. Malauradament, per a tot aquell artista que s'ha auto-anomenat figuratiu, l'acabament del segle XX ha estat l'arraco-

nament perpetu i insidiós envers la manifestació abstracta i conceptual que dominava el terreny artístic. L'emergència de tot artista plàstic que anteposava el concepte a l'obra era venerat per tot el col·lectiu social. Ara bé, un art que aporta tal quantitat d'artistes any rere any acaba per perdre interès i la majoria, també anomenada culturalment pobre, esdevé jutge, doncs acaba per "no entendre absolutament res".

No dubto que alguns dels artistes de renom, i amb això no puc desconfiar, han estat fidels als pensaments i idees base per ser un BON ARTISTA amb lletra majúscula. El que sí puc afirmar és la banalitat que alguns han falsejat amagats amb l'art de l'abstracte. L'interès i la moda fonamenten, junt amb els bons "padrins", al futur artista.

L'art figuratiu, per contra, no necessita de la possibilitat d'influències externes, ja que el pilar on es fonamenta és la bona tècnica que ha de posseir l'artista, la sensibilitat per fer del concepte estètica i bellesa, i també expressar-se a tota la



Inauguració de l'exposició col·lectiva de Jordi Quer, M. Lluïsa Riera, Manuel Roman i Enric Rubió.

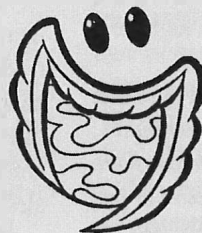
massa social sense intermediaris que embolcallen amb llargues "parrafades" el sentit de l'obra i que venen el producte a la seva manera. Des de la prehistòria, l'art ha estat o ha d'estar a l'abast de tothom, i un pobre artista innocent opina que sols hi ha un art veritable on tothom pot gaudir i entendre. Benvingut art figuratiu, ja que per fi podem gaudir-ne tots. ●

Un pobre innocent

Enric Rubió i Serra

(Graduat en AA i OA en l'especialitat de pintura i projectes murals. Professor de pintura de l'Escola d'Art d'Anglès)

## Associació de Malalts de Crohn i Colitis Ulcerosa (ACCU-Catalunya)



Associació de Malalts de Crohn i Colitis Ulcerosa  
ACCU-CATALUNYA  
Delegació a les Comarques Gironines

El Servei Català de la Salut dóna suport a l'Associació de Malalts de Crohn i Colitis Ulcerosa (ACCU-Catalunya), malaltia que afecta un bon nombre de persones a les comarques gironines.

L'entitat va ser creada, sense finalitat de lucre, l'any 1992 pels mateixos malalts, i els seus objectius són l'assistència i la informació als malalts; el foment de la investigació dels problemes que plantegen les malalties inflamatòries intestinals en els aspectes medicoassistencials socioeconòmics; la divulgació sanitària popular per donar a conèixer l'existència d'aquestes malalties i les possibles solucions terapèutiques, com també els diferents aspectes socials i jurídics, i la col·laboració amb totes

aquelles persones i entitats públiques i privades les activitats de les quals puguin conduir a la consecució de les finalitats de l'Associació.

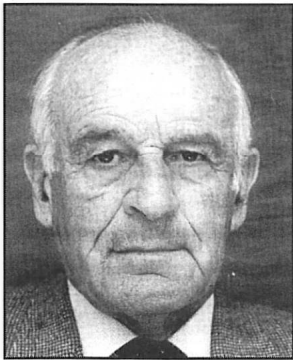
L'ACCU proporciona autoajuda (visites, suport psicològic, teràpies de grups...), informació (conferències, col·loquis...), assessorament, ajuts socials i investigacions.

La malaltia de Crohn apareix sobretot entre els 15 i 30 anys, i després, en menor proporció, entre els 50 i 60 anys. A les comarques gironines, la delegada actual és Marta González, de Bescanó. Els interessats a obtenir més informació poden trucar al telèfon 972 44 05 93. ●

Jaume Verdager



Pere Jané i Puig, colombià d'adopció, no ha perdut mai els orígens de català i bonmatinenc. És assidu col·laborador de L'AMIC i apreciat de tots els bonmatinencs. Per aquest motiu creiem que és interessant reproduir l'entrevista que li va fer Iolanda Batallé Prats i que es va publicar al "Dominical" del "Diari de Girona" del dia 6 de maig de 2001.



## Pere Jané i Puig, químic a Colòmbia

*"Vam sortir cap a França per les muntanyes dels Pirineus de la Cerdanya. Anava acompanyat de quatre gironins més, companys de*

*guerra, i només ens va caldre cantar l'Emigrant i deixar caure alguna llàgrima, ja que era evident que anàvem de cara a un destí imprevisit i que la nostra vida ja no seria mai més la mateixa. I així va ser",* recorda Pere Jané aquells anys tan difícils que van canviar la seva vida. El primer que diu Jané és que la "lleua del biberó" li va canviar la vida, va arribar a Colòmbia després de passar per fronts de guerra, camps de concentració, detingut per la "tristament cèlebre" Gestapo a causa de la seva participació en el moviment de resistència francès contra l'ocupació alemanya, i "tot el pitjor que pot viure un ésser humà".

A Bogotà, Pere Jané, avui jubilat, ha exercit sempre de químic en el sector tèxtil. "Ha estat una professió apassionant, que per sort m'ha agradat tant que àdhuc faig encara treballs de laboratori només per satisfer la meua curiositat o resoldre problemes que jo mateix m'he inventat". Tres anys enrere va rebre el reconeixement com a soci honorari de la Societat Nacional de Químics Tèxtils que el satisfà molt pel fet de resumir tota la seva carrera professional.

Va néixer el 9 de novembre de 1920 al carrer de Sant Ramon, en un tercer pis del poble de Bonmatí. Els seus pare, Josep Jané i Josefina Puig i Fortià, originaris del poble veí d'Estanyol "on havien nascut en velles i boniques masies, de famílies nombroses i dedicades a treballar la terra", com que eren els més joves de cada família, en casar-se van anar a viure a Bonmatí "on el meu pare va entrar a treballar a la fàbrica de paper de Salvador Torras Domènech". Poc temps després els pares anaren a viure a Vilanna (a l'altre costat del Ter) on van muntar una botiga de betes i fils. Jané anava a escola a Bonmatí fins que va esclatar "l'horrorosa i inútil Guerra Civil". Després va seguir l'exili a França, on es va casar amb Montserrat Capdevila: "la meua esposa és nascuda al municipi de Preixens, prop d'Agramunt. Ens vam casar el 13 d'abril de 1946. Sempre hem viscut junts i ben aviat complirem els 55 anys de casats". I de Tolosa van anar a Colòmbia.

"M'és impossible recordar la data en què vàrem decidir venir a Colòmbia, però fou en el decurs de l'any 1948". També tenien la possibilitat d'emigrar als Estats Units "on ens donaven tot seguit l'entrada pel fet que jo era considerat antic combatent al costat dels anglesos i americans".

### ► Impressions de Colòmbia

El març de 1949 arribaven a Colòmbia. "D'entrada ens va impressionar favorablement, ja que en aquell temps era un país pròsper i pacífic i teníem una gran il·lusió per començar una nova vida i en el meu cas treballar en el camp de la química, professió que ens ha permès dur una vida folgada i que a la vegada m'ha donat grans satisfaccions i èxits".

Sempre han viscut a Bogotà, tot i que la professió ha obligat Pere Jané a viatjar molt per l'interior del país. "És molt agradable i amb unes riqueses naturals fabuloses. Ens agrada el caràcter respectuós de la gent envers els estrangers, i malgrat la violència d'aquests darrers temps sempre hem rebut un tracte realment privilegiat". "És difícil trobar un país amb la varietat de climes i belleses naturals que pot oferir Colòmbia, que van des de les muntanyes de 5.000 metres fins a les selves tropicals, costes i mars maravillosos". Tot i l'enyorança que Jané mostra envers la seva terra, explica que han seguit vivint a Colòmbia "en primer lloc per mandra de canviar de vida i de país a la nostra edat. A la vegada que ja estem molt integrats aquí, on tenim molt bones amistats".

"Amb els anys es troba a mancar cada dia la terra on s'ha nascut. L'escola, els amics, lluites de joventut són records que ajuden a viure. I la més gran satisfacció és tornar a veure i trepitjar la meua terra, encara que sigui per poc temps". Jané es considera afortunat perquè la seva relació amb Catalunya és excel·lent: "al poble de Bonmatí sempre ens han rebut molt bé. El mateix puc dir de Girona. Per a mi és motiu de gran satisfacció passejar-me per la Devesa, el Pont de Pedra, la Rambla, o bé visitar per cinquantena vegada l'estimada Catedral i si s'escau ballar una sardana".

### ► El perfil

Lloc de naixement: Bonmatí

Edat: 80 anys

Professió: químic

Dades personals: soci honorari de la Societat Nacional de Químics Tèxtils i secretari de la Comunitat Catalana de Colòmbia

Pere Jané i Puig (Bonmatí, 1920) es defineix com a fill "de la bonica i enyorada terra gironina". La Guerra Civil li va canviar la vida: cansat de "lluïtes estèrils i decebut de tot", després d'un temps a França, el març de 1949 arribava amb la seva esposa Montserrat Capdevila a Colòmbia. En aquest país ha exercit des de bon principi la professió de químic especialitzat en la venda de productes químics i colorants a més a més de donar assessoria tècnica a les empreses del ram tèxtil. Tres anys enrere la Societat Nacional de Químics Tèxtils l'ha nomenat soci honorari, fet del qual se sent molt orgullós, ja que reconeix la seva trajectòria professional. ●





# Noves tecnologies

Era un diumenge a la tarda del mes de març, estàvem a l'Envelat escoltant l'Orquestra Maravella, jo estava allà a la porta, va venir en Benet i em va dir: "Ens hauries de fer un escrit per a la revista l'AMIC sobre totes aquestes coses noves que hi ha de la fotografia digital, el CD-ROM, etc". Bé, no li vaig poder dir que no, perquè des que farà quinze anys que vàrem venir a viure aquí a Bonmatí no m'ha faltat mai la revista, des del primer dia en Benet me l'ha portada a casa i així any rere any.

Si ens centrem en el tema del qual volem parlar, les noves tecnologies ens envaeixen cada dia i no donàriem l'abast a parlar de tot (telefonía mòbil, TV digital, internet, etc.), ens centrarem en el CD-Rom i la fotografia digital.

## ► CD-ROM

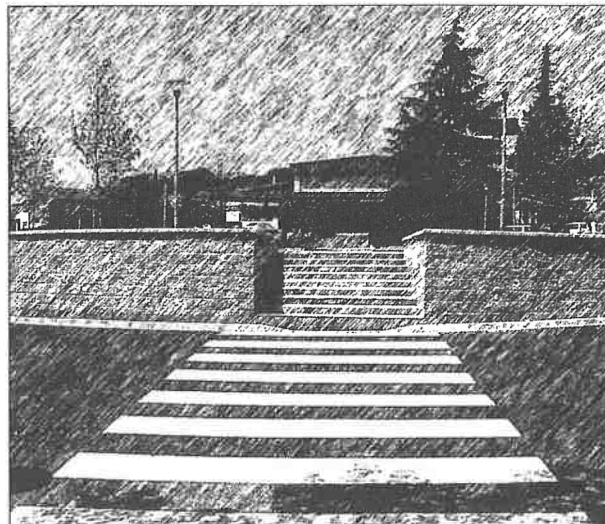
El CD-ROM (Compac Disc-Read Only Memory) és un disc per guardar informació. Des de sempre, la informació, l'home la volguda guardar en algun lloc perquè d'altres la puguin llegir, ja sigui immediatament o al cap d'un temps, dies, mesos, anys, segles...

La informació escrita, a través d'una sèrie de caràcters, alfabet, imatges, dibuixos, etc. ha anat canviant al llarg del temps. Els homes prehistòrics van deixar imatges a les coves, els egipcis a les piràmides... fins que es van començar a escriure llibres molt semblants als que fins ara estem llegint, primer escrits a mà i després a les impremtes.

A l'anar evolucionant la tècnica, van sortir nous sistemes de comunicació i, al mateix temps, nous sistemes de guardar la informació, el magnetòfon i els discos de vinil per guardar la veu, la fotografia per guardar imatges fixes, el cinema per guardar veu i imatges en moviment, etc.

Amb tota aquesta evolució arribem als nostres dies, a l'època digital. Digital, que ho sentim tantes vegades, és la forma de tractar o guardar la informació només amb dos valors numèrics 1 i 0 (uns i zeros), que és tal com funcionen els ordinadors en la forma més interna, 1 i 0, SI o NO (és la forma més senzilla de treballar només dient SI o NO).

Doncs bé, la tendència de la ciència d'avui és convertir-ho tot en digital. El contrari del digital seria l'analògic. Una informació digital sempre serà d'uns i zeros (11000011111001111), que després s'agrupen de manera que formen uns codis establerts com el codi ASCII. Parlar del digital ens hi podríem passar tot el dia, però segur que es faria molt pesat amb coses tan tècniques, entre bites, bytes, megas i gigas. Només cal saber que la mínima expressió del digital és el bit (1 i 0). Sempre que sentim digital pensem que a darrere hi ha un "xinito" que només diu SI o NO, però milions de vegades per segons, segur que no és el xinoxano.



El CD-ROM, que a partir d'ara només en direm CD, perquè ROM vol dir que només es pot llegir (Read Only) i ara també es poden gravar i regravar, i es diu CD-W, CD-RW, és un disc que guarda informació digital, ja siguin lletres, sons o imatges, que després nosaltres podem llegir i convertir una altra vegada en analògic, llibres, música o fotografia.

## ► La fotografia digital

La fotografia digital és una nova manera de guardar les imatges que no té res a veure amb la fotografia convencional.

La fotografia convencional està basada en un procés químic. A través d'una càmera capturem una imatge (llum de diferents colors i intensitats) i la impregnem a un negatiu (rodets, plaques, etc.) i per mitjà d'uns processos químics de revelat fixem aquesta imatge en el negatiu i després a un positiu.

A la fotografia digital no hi ha cap procés químic. Amb una càmera digital capturem unes imatges que convertiran la llum en uns i zeros (1 i 0) i els guardaran en una memòria (RAM, SDRAM, SMART MEDIA, etc.) o en un disquet o en un CD-ROM. Aquest grup de bits (1 i 0) que nosaltres tenim, els podem convertir immediatament a través d'un programa informàtic en fotografia i veure-la a través d'un monitor, televisor, imprimir-la amb una impressora o enviar-la a qualsevol lloc del món a través del telèfon. Podem fer una fotografia i al cap de pocs segons veure-la a milers de quilòmetres.

Amb els programes informàtics adequats podem retocar les fotografies, afegint-hi coses, modificant el color, la llum, etc.

També podem introduir a l'ordinador una fotografia convencional a través d'un escàner i així convertir-la en digital. Això ens permet retocar fotografies antigues de les quals ja no tenim ni el negatiu.

Podríem escriure moltes més coses, però ja seria massa llarg. Gràcies Benet per haver tingut puntualment cada any l'AMIC, que per molts anys me la puguis portar. ●

Jordi Cañabate i Freixas



# Irlanda

El viatge que anem a proposar aquesta vegada és ben diferent dels que hem anat fent fins ara, que no ens movíem massa del nostre país -que hom valora encara més quan se'n va una mica lluny, tot sigui dit-. Visitar Irlanda és endinsar-se en un món meravellós, del qual destaquen la tranquil·litat de vida de la seva gent, el seu esperit solidari i la bellesa dels paisatges. Ningú no corre, tot es fa parsimoniosament, als vespres es viu comunitàriament als pubs, sense distinció d'edat, de sexe ni de dia de la setmana. Els irlandesos beuen molta cervesa, molta, normalment Guinness, negra, que és la marca nacional. Un dia, en un pub, em vaig fixar en un home gran, de més de 70 anys, i n'hi vaig contar sis de mig litre. I les esglésies, els diumenges, s'omplen de gom a gom.



*Els penya-segats de Moher, esculpits per les inquietes aigües de l'Atlàntic.*



*Un Bed & Breakfast, una casa típica irlandesa com n'hi ha a milers, on vàrem rebre un magnífic acolliment.*

Si sou d'aquells turistes que viatgen com si anessin a preu fet, visitant un museu darrere l'altre, cercant esbojarradament monuments per fotografiar o filmar, Irlanda no és per a vosaltres. Aquest és un país per deixar el rellotge i per improvisar. Deu ser per això que han inventat el Bed & Breakfast, cases particulars que lloguen habitacions i que amb el preu hi va inclòs l'esmorzar. N'hi ha a milers i porten un rètol a davant del jardí molt gran amb les dues B. Fora de la temporada alta, no cal reservar. Nosaltres hi vam anar els primers deu dies de setembre i vam trobar els que vam voler i on vam voler. La convivència amb els propietaris de la casa -normalment matrimonis que tenen els fills ja casats i que disposen de moltes habitacions ja que les famílies són molt nombroses- és bàsica per conèixer bé el país. No us estranyi que en entrar a la casa hi trobeu una petita pica d'aigua beneïta i, per descomptat, a tot arreu hi veureu imatges de marededéus, santcrists i creus de Santa Brígida, fetes per la mateixa gent amb vímet (Santa Brígida és la patrona de granges i bestiar). Els preus de dormir i esmorzar oscil·len entre les 3.500 i les 4.000 pessetes, segons si el bany és dins de la mateixa habitació o comú per a dues o tres.

Els irlandesos parlen anglès i només una petita part de la població, el gaèlic. Difícilment parlen alguna altra llengua. Per això és molt important, si es vol conèixer a fons el país, parlar anglès, o com era el meu cas portar algú al costat que el parli correctament. Al cap de ben poc d'haver llogat l'habitació, s'estableix una relació de confiança que et permet

poder parlar de costums, de maneres de pensar i de veure les coses. El dia 11 de setembre ens trobàvem els quatre viatgers en un Bed i al matí, abans de marxar, vam comentar el significat de la Diada. Recordo que aquell home ho va escoltar amb interès i es va voler fotografiar amb la senyera que portàvem.

Els esmorzars són antològics. Això sí, a tot arreu iguals, un ou ferrat, cansalada, unes salsitxes, taronjada, torrades i llet i cafè. La veritat és que ens vam emmotllar de seguida al sistema de vida irlandès, un bon esmorzar, un entrepà per dinar i un bon sopar, normalment en els mateixos pubs, on ja pots continuar la gresca fins a l'hora d'anar a dormir.

## El cotxe, indispensable

Irlanda és un país petit i amb 10 dies es pot recórrer tots els indrets més importants. Nosaltres vam travessar França amb cotxe i vam agafar el ferri, que amb divuit o vint hores et deixa a les costes irlandeses. Al vaixell hi ha espectacles, botiga i molta cervesa, que et permeten passar el temps ben distretament. Hi ha qui va en avió i després lloga un cotxe quan arriba a Irlanda. De ben segur que es guanya temps i, a més a més, el cotxe llogat porta el volant a la dreta, el que facilita la conducció ja que, com a Anglaterra, condueixen per la dreta. L'avantatge de portar el teu cotxe és que el carregues a casa i no t'has de preocupar de si portes poc o molt equipatge, cosa que sí s'ha tenir en compte si vas en avió. Ah, els irlandesos són la gent més fiada del món. Pots deixar el



*Dos homes extreuen la turba, que serà venuda per fer foc a l'hivern.*



*Típica casa irlandesa amb el teulat de palla.*

cotxe on vulguis, a la nit no cal treure l'equipatge i mai per mai et desapareix res.

Jo crec que el paisatge i la pluja és el que donen a l'irlandès aquest caràcter tranquil, relaxat. Rarament trobes grans aglomeracions de gent, rarament fas cua anant amb cotxe. És difícil passar tot un dia sense que en algun moment no plogui, poc o molt, normalment poc. Els irlandesos no fan cas de la pluja, ja s'hi han acostumat. Recordo un dia al vespre que un grup de vailets jugaven tranquil·lament a futbol al carrer mentre nosaltres anàvem amb paraigua i caminàvem sota dels balcons per no mullar-nos. La molta pluja fa que el paisatge sigui d'un verd intens, amb molts prats. Podríem dir que tot Irlanda és un prat, ple de vaques i d'ovelles, que tampoc no fan cas de la pluja. Hi ha pobles, però també moltes cases separades unes de les altres, formant finques. Dóna la impressió que la gent prefereix viure aïllada, en cases confortables voltades de jardins i de prats. Les cases noves que es construeixen encara ara també se situen fora de les poblacions i en parcel·les grans. I un detall curiós, les finestres no tenen finestrons, només unes cortines que deixen passar la claror. Des de les carreteres pots veure tot l'interior de les cases, el que demostra el seu caràcter obert.

He repetit moltes vegades que els irlandesos són tranquils. I és que ho són. Només a Irlanda he vist casaments durant la setmana, com la cosa més normal. Aquí es fan els caps de setmana i durant les vacances. Allà en vam veure cada dia a mitja tarda, que vol dir a les tres o a les quatre. I em sembla molt bé, què és més important, anar a un casament o a treballar?

### Vida tradicional

Com més descobria el país més em recordava la nostra societat dels anys 50. En deu dies no vaig veure una parella arrapada ni fent-se un petó. Déu me'n guard. Gairebé ni fan manetes. Les parelles es casen joves i de seguida tenen fills. Les mares que et trobes pel carrer són joves, molt joves, i rarament van amb un sol fill. Els nois i noies estudiants van tots amb uniforme, tant hi fa si van a escoles públiques com privades. Cada escola té el seu propi uniforme.

És difícil veure fins on la religió catòlica, a la República d'Irlanda, és un sentiment religiós o un signe d'identitat nacional. Històricament, hi va haver dures lluites per aconseguir la independència per part dels catòlics de la Gran Bretanya. El 1920 es va decidir la separació de l'illa. Els sis comtats

de Irlanda del nord, amb parlament propi, es van quedar integrats al Regne Unit, mentre que els 26 comtats del sud serien independents dintre de la autoritat de la Commonwealth. Però no va ser fins al 1937 que es va fer una nova Constitució i el dilluns de Pasqua de 1949 es va proclamar la República de Irlanda. Ara veiem, doncs, que el nord és de majoria protestant, mentre que el sud és de gran majoria catòlica. La influència de la religió és total, els diumenges les esglésies s'omplen de gom a gom i qualsevol decisió que vulgui prendre el govern si no està consensuada amb els dirigents catòlics fracassarà de ben segur.

### Una volta turística

No vaig ara a assenyalar pam a pam el que es pot visitar a Irlanda. No hi ha espai i només cal agafar una bona guia per no perdre'ns res del més important. En general, d'edificis per visitar n'hi ha pocs. Però, amb tot, trobem una mica de tot, des d'un menhir fins a romànic, gòtic o modernisme.

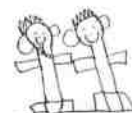
Cal visitar Dublín, la capital, i és bo fer una escapada fins a Belfast per adonar-nos del malestar que encara es viu al nord. Les comissaries de policia són autèntics búnquers en el barri catòlic, es veu alguna tanqueta i els helicòpters van volant contínuament sobre la capital. És obligada la visita al cementiri catòlic on hi ha enterrats tots els lluitadors de l'IRA, el Miltown cemetery. Els catòlics han aixecat tombes reivindicatives, però la resta del cementiri es veu totalment abandonat, els britànics no se'n preocupen. En el carrer principal del barri catòlic, el Falls Road, podem fer una visita al local del Sin Fein, on es troba tota mena de material sobre la lluita dels catòlics irlandesos del nord.

La part més turística, la que més manté la idiosincràsia irlandesa, és a la costa oest, on es pot sentir parlar gaèlic. Cal visitar Connemara, regió típica, on veurem com extreuen la turba, matèria orgànica podrida a través dels segles i que es fa servir per a les llars de foc en comptes de llenya, que no en tenen pràcticament. També hem de veure els penya-segats de Moher, meravellosos, esculpits per l'aigua de l'Atlàntic al llarg dels segles. I també veurem encara cases típiques, amb els seus teulats de palla. La simfonia del mar amb les petites muntanyes verdes és un espectacle constant, sempre igual però sempre diferent.

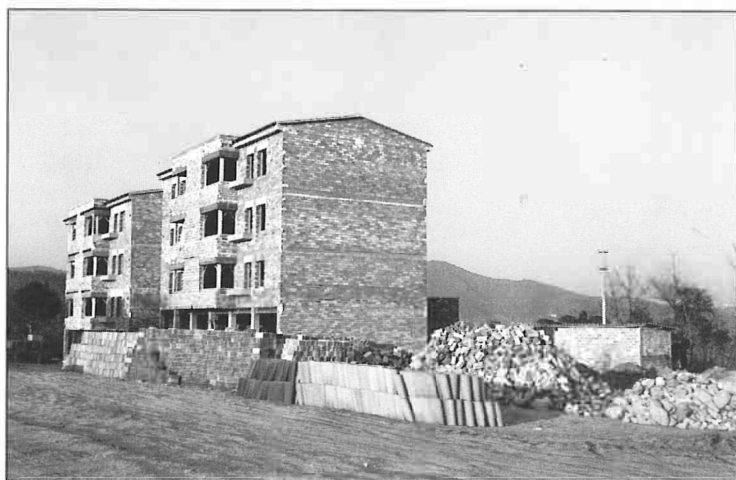
Irlanda fascina, aquesta és la veritat. El paisatge i la gent, aquesta és, sobretot, la gran riquesa d'Irlanda. ●

Pep Collell





Fotografies de l'any 1972. Primers treballs efectuats a la Urbanització Massana.



Fotografies de l'any 1968. Camí que conduïa al Grup Bondia i als dos primers blocs aixecats.  
Fotos: Benet Valentí



Fotografies de l'any 1981. Vista aèria del Grup Bondia, amb el camp de futbol en primer terme (Fotos: Joan Salleras).

## La imatge anecdòtica

La nevada més copiosa caiguda sobre Bonmatí va tenir lloc l'any 1962, segons els més grans del poble. Un dis-sabte, després del torn de nit, els "fabricants i fabrican-tes" van tenir l'humor de fer el ninot de neu que es pot veure a la fotografia. Foto: Benet Valentí





## “Plantes de la passió”

Ara que ja ha passat la Setmana Santa és un bon moment per deixar-nos conduir a través de les Sagrades escriptures i de reviu les “olors” que acompanyaren els relats de la passió i resurrecció de Jesús.

Hi ha molts noms populars de plantes que la gent del camp ha relacionat amb el relat dels fets ocorreguts a Jesús de Natzaret des de la seva entrada a la ciutat santa de Jerusalem fins a la seva ascensió al cel.

Per exemple, *Datura fastuosa* és coneguda a Mallorca com la túnica de Crist. *Cirsium acarna*, també conegut com a card de sang o herba espitllera, és anomenat assotacrist. *Trifolium estellarum*, el trèvol estrellat o herba de capsigrany, és conegut com a corona de Crist. *Opinoglossum vulgatum* és la llança de Crist o també la llengua de serp, i *Muscari racemosum* són els claus de nostre Senyor.

La natura és, doncs, una font inesgotable per sadollar la cultura popular i tradicional, que ha identificat molts trets del misteri que cada any, en una època que coincideix amb l'inici de la primavera, especialment adient per elevar l'esperit al cel, es repeteix.

Fins i tot els noms tècnics de les plantes han servit d'inspiració als poetes per cantar la passió i resurrecció de Crist. Verdaguer, en el seu llibre “Flors del Calvari” (1896), divideix el llibre en tres parts: el primer aplec, de seixantatres poemes, l'anomena “Crucíferes”, família botànica de plantes que tenen flors amb quatre pètals i quatre sèpals disposats en forma de creu; el nom va a la mida dels desigs del poeta.

L'entrada a Jerusalem, segons els evangelistes Mateu i Marc, era un esdeveniment messiànic de primer ordre. Ens diuen que, a Jerusalem, aquells dies hi havia gent de tot el país i els israelites encatifaven el camí de Jesús amb branques d'arbre. Joan (Jn 12, 12-13) diu que la gentada agafà palmes i sortiren a rebre'l amb crits de joia. El ram de palmera és símbol de la joia triomfal; les branques d'arbres que en aquell temps podien abundar a Jerusalem eren l'olivera, la figuera i el sicòmor.

Al simbolisme d'abans cal afegir-hi el d'avui: és del tot adient el llorer, *Laurus nobilis*, que, juntament amb la palma, és la branca per excel·lència que s'usa al nostre Diu-menge de Rams. Arbre o arbust mediterrani que també es troba a Palestina, té la fulla allargada, coriàcea, elegant i bonica. És apreciat per la seva essència, per les flors i pel seu valor com a condiment. Però cap atribut no li escau tant com el de signe dels vencedors.

En el mercat de Rams se'ns convida cada any a proveir-nos d'aquestes branques: la palma, el triomf; el llorer, la prosperitat, la victòria; l'olivera, la pau, la fecunditat; el romaní, la lloança, flaire agradable a Déu. Tots els arbres del bosc aplaudeixen la “primavera” i la Primavera celestial. ●

Dolors Vilamitjana i Carandell

## Carpaccio de bacallà a la vinagreta

### ► Ingredients:

100 gr. de bacallà semi-fumat i tallat a làmines, 1 tomàquet natural ratllat, vinagreta (oli d'oliva, sal i pebre, i un rajolí de vinagre, preferiblement de Mòdena, ben remenat)

### ► Elaboració:

S'estenen en un plat les làmines de bacallà, s'aboca el tomàquet i finalment s'afegeix a sobre la vinagreta. Se serveix fred.

Francesc Mont

## Conill amb ceba

### ► Ingredients:

1 conill, 1 Kg de cebes, 1/2 got de vi blanc sec, 1/2 got d'aigua, sal i pebre

### ► Elaboració:

Per començar, cal tallar les cebes a la juliana i reservar-les a part. En una cassola amb una mica d'oli, hi posarem el conill tallat a vuitens i ho posem al foc. Abans que s'acabi de daurar, ho salem i pebrem. Després hi afegim el vi i l'aigua. Tot seguit, tirem la ceba per sobre del conill sense remenar-ho. Tornem a salar i pebrar per sobre la ceba i tapem la cassola, tot baixant el foc al mínim. Ho deixem tot junt que vagi coent. És un plat d'origen molt català, típic d'aquestes terres. També es fa molt a Mallorca. I, com anècdota, podem explicar que els francesos diuen que és típic de França, cosa que en Martí nega amb rotunditat.

## Crema catalana

### ► Ingredients:

1 litre de llet, 8 rovells d'ou, 250 gr. de sucre, canyella i pell de llimona, 2 cullerades un xic plenes de Maizena (40 gr.)

### ► Elaboració:

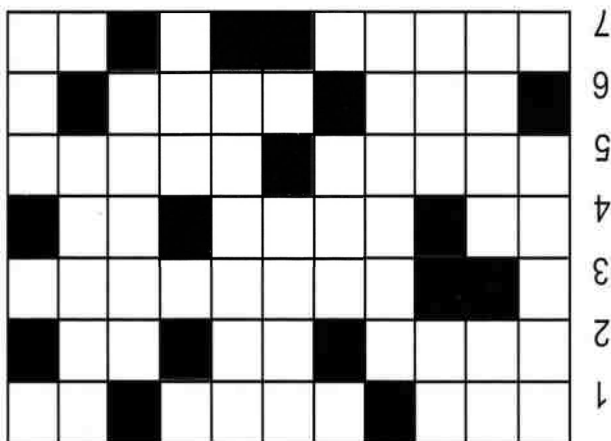
Posem la llet al foc amb el sucre, la pell de la llimona i la branca de canyella. Del litre de la llet cal separar-ne 3/4 de got (d'aquells de Nocilla, per exemple). Amb aquesta, hi afegim els rovells d'ou i la Maizena, tot esperant que la llet que tenim al foc arrenqui el bull.

La llet que hem retirat i que hem barrejat els rovells d'ou i la Maizena la podem passar pel turmix. Amb això farem que la crema quedi més fina i evitarem que se'ns facin grumolls. Quan la llet que tenim al foc bulli, la retirem i hi afegim els rovells amb la Maizena que prèviament havíem passat per la batedora. Un cop tot barrejat, tornem l'olla al foc i deixem que torni a bullir. Un cop hagi bullit, es treu del foc i es deixa refredar en el recipient mateix que després se servirà a taula. Per arrodonir-ho, es crema amb una pala.

Cal tenir en compte que si voleu fer una crema per fer pastissos, la fórmula serà la mateixa però amb una petita diferència: en lloc de dues cullerades de Maizena, n'hi haurem de posar quatre.

**SOLUCIÓ:**

Horizontals: 1- Alè, Tupé, Do. 2- Lira, Ra, Pi. 3- B. Liberals, 4- Io, Joel, Ru. 5- Rival, Lúcid. 6- Ram, Paia, E. 7- Atlas, X, Tu. Verticals: 1- Albir, A. 2- Li, oirT. 3- Er, Val. 4- Aljama. 5- T, Iol. 6- Urbe, P. 7- Paella. 8- E, R, Uix. 9- Parca. 10- Diluí, T. 11- O, S, Deu.



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

1- Aire expirat dels pulmons. Porció de cabells llargs. Nota musical que ens és un bé. 2- Unitat monetària molt musical. Déu egipci del sol. Nom de lletra grega. 3- Al principi de Bulgària. Uns homes de condició lliure. 4- Conjunt d'àtoms amb càrrega elèctrica. Nom de noi. Un ase sense cua. 5- Adversari. Resplendent. 6- Branca d'una ciència. Una que no és gitana. Est. 7- Col·lecció de mapes. Un empat. Pronom personal.

**VERTICALS:**

1- Judici, opinió. Dins del sac. 2- Pronom. Escull, al revés. 3- Símbol de l'erbi. Paper valedor. 4- Comunitat de muntsmans. 5- Ho té tot. Nom donat a un tipus d'embarcacions. Consonant. 6- Ciutat gran en castella. La punta del peu. Intercial de Pere. 7- Arrossada. 8- Al mig del tel. Lletres molt sonora. Guix escapat. 9- Jaqueta 10- Va dissoldre. Consonant. 11- Un donut. Consonant. Dos per cinc.

**Mots encreuats**

**SOLUCIÓ:** Caramella, ocarina, trombó, fagot, acordió, flabiol, gralla, oboè.



Cal trobar el nom de vuit instruments de vent.

**Sopa de lletres**

**SOLUCIÓ 1:**

1) Moral - 2) Morat - 3) Mirat - 4) Minat

**SOLUCIÓ 2:**

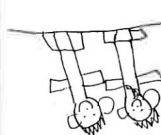
1) Tara - 2) Tirà - 3) Tiró

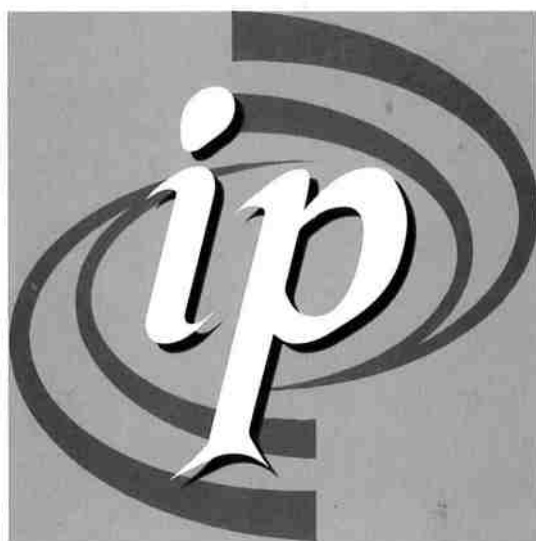
**A: TIMÓ**  
 -----  
 3) Anec petit  
 -----  
 2) Dictador, despota  
 -----  
 1) Defecte i imperfecció  
 -----  
**De: CARA**

2- Ara s'han de trobar els mots que, de la mateixa manera, ens permeten passar de cara a timó.

**A: MINUT**  
 -----  
 4) Excavat  
 -----  
 3) Que té miraments  
 -----  
 2) Color entre vermell i blau  
 -----  
 1) Ètica  
 -----  
**De: CORAL**

1- Cal trobar els mots el quals, canviant només una lletra cada cop, ens permeten passar de coral a minut.





# **IMPREMTA PAGÈS, S.A.**

**DISSENY GRÀFIC - PREIMPRESSIÓ  
IMPRESSIÓ ÒFSET - LLIBRES - REVISTES**

**PROGRAMES FESTA MAJOR**

**CARTELLERIA - ENCUNYS**

**PLASTIFICATS**

**FABRICACIÓ PRÒPIA DE  
PAPER PER A ORDINADOR**

c/ Can Planas - Paratge Ca l'Aulet, s/n  
17160 **ANGLÈS** (Girona)

Tel. 972 42 01 07\* (3 línies) - Fax 972 42 22 67

E-mail: [impremtapages@mx4.redestb.es](mailto:impremtapages@mx4.redestb.es)